

Den som övervinner

eller

Guds folks fältliv på jorden

Åter ligger ett förflutet år bakom oss, med alla sina gladare och sorgligare minnen, och ett nytt tidskifte framför oss, med sina osedda nya strider och faror, segrar och nederlag, fröjder och sorger. Låt oss en stund stanna inför Herren och något grundligare betänka, hur vår ställning egentligen är såsom Guds folk på jorden, att vi icke tilläventyrs förgäta något, som vår eviga frid tillhör. Den, som skriver dessa rader, har länge haft detta ämne brännande på hjärtat, men för sammanhanget i de meddelade artiklarna icke förrän nu kunnat framlägga det.

Genom Guds stora barmhärtighet hava vi på dessa senare åren upplevat en mycket nådefull och märkvärdig tid i vårt land. »En ande har börjat blåsa ifrån Herrens ansikte och göra liv» (Jes. 57:16), det är ett starkt »gnyende i de döda benen» (Hes. 37), och en stor del av dem hava redan fått icke endast »kött och senor», utan ock »ande och liv» (v. 8-10). På trakter, där man aldrig i mannaminne vetat av något annat liv än det jordiska, några andra frågor och behov än de djuriska: »Vad skola vi äta och dricka, vad skola vi kläda oss med?» är nu inom alla stånd och åldrar den stora evighetsfrågan väckt: »Vad skall jag göra, att jag må *varda frälst*?»

Inom hus och släkter, där av ålder den enheten rådde, att aldrig ett enda ljud av annan ton, än den gemensamma jordiska, förspordes, har nu blivit den söndring, om vilken Jesus säger, att blott »för hans namns skull» »fader skall vara söndrad emot son, dotter mot moder och sonhustru emot sin svärmoder.» I byar och hus, där man fordom endast hörde fåfängligt tal, svordom, tråtor och dryckesvisor, hör man nu hjärtefröjdande andliga sånger i ton av den evigt nya sången om Lammet, som har blivit slaktat och har köpt oss åt Gud med sitt blod - hör man nu, på en stilla afton, ljud av fromma och allvarliga böner till himmelens och jordens skapare.

Man kan således redan med de utvärtes sinnena förnimma något av Guds rike; men det har likväl sitt egentliga rum invärtes i själarna, uti det rent gudomliga liv, som där är verkat, då en själ, som i all sin tid levat utan Gud i världen, endast i döda iakttagelser av religiösa former, nu har sökt och funnit försoning och frid med sin Gud, nu lever i en innerlig förening med sin Frälsare, med den helige Ande i sitt hjärta, en »delaktighet av Guds natur», vilket i synnerhet förråder sig i den nya, innerliga kärleken, som arbetar i hjärtat och manar till allt gott; och för allt, vad ännu brister, har hon en beständig förlåtelse genom sin Frälsare och fostras och danas dessutom alltmer, under hans hulda herdevård, för det eviga saliga livet i himmelen. Sådant är himmelriket invärtes i själarna, och sådant ligger på djupet av de andliga rörelserna.

Huru ljuvt vore det nu icke att få beständigt sysselsätta hjärtat endast med denna ljusa sida, denna hjärtefröjdande företeelse av Guds folks liv på jorden! Huru ljuvligt, om man kunde med sanning tro, att detta saliga förhållande skulle allt framgent äga bestånd och blott mer och mer tillväxa! Huru bekymrande och sorgligt däremot, att man med skriften, kyrkohistorien och erfarenheten för ögonen nödgas tänka, att mitt i denna Herrens sköna plantering skall snart visa sig svåra tistlar och törnen, ibland det goda vetet bekymrande ogräs (Matt. 13)! Men så säger Herren Kristus det skall gå, så de apostoliska breven och Uppenbarelseboken, så alla tiders erfarenheter, nämligen att i större väckelsetider, då allt blir liv och rörelse, det går såsom i naturen under en skön vår- och sommartid, då varm sol och ljuva regnskurar göra mycken växtlighet, att då växer också ogräset i samma mån ymnigt, då alstras samtidigt mycken mask och förstörande insekter, som angripa grödan; och av det, som ännu är övrigt, skall mycket sedan *vissna* bort, då de svåra *torktiderna* komma, så att blott en mindre del blir moget och kommer i ladorna.

Så har Herren Kristus sagt oss det förut och säger, att säningsmännen skola falla i sådan förundran över ogräset på åkern, att de skola tilltala husbonden med den frågan, om han då icke hade sått god säd i sin åker, eller varifrån denna nu hade ogräs; men husbonden skall svara dem: *En ovän har gjort detta*. Och hur eller när kunde ovännen göra sådant? Herren säger att det skedde, *då folket sov* (Matt. 13:25). Och på ett annat ställe i samma kap. säger han att orsaken, varför somt uttorkar av solhettan, var att det icke hade nog jord för rötterna. Där var icke plöjd åker, utan stenören; och att somt förkvävdes av törnen kom därav, att även dessa fingo »växa med upp» och icke blevo angripna och utrotade; och törnena voro i den liknelsen »denna världs bekymmer och rikedomens svek och livets vållust» (Matt. 13: 22; Luk. 8:14).

Vidare säger oss skriften med en annan bild, att Kristi församling skall hemsökas av »svåra ulvar, vilka icke skola skona hjorden» (Apg. 20:29), av »mångahanda och främmande läror» (Heb. 13:9), av »fördärliga partier» (2 Petr. 2:1) o.s.v. Och av de apostoliska breven och kyrkohistorien se vi, att redan i den första församlingen, som vårdades av själva apostlarna och dagligen luttrades i de blodiga förföljelser, som på den tiden ägde rum - att i denna bästa och friskaste tid djävulen likväl verkade så kraftigt bland de kristna, att de icke blott söndrade sig i fyra hopar inom en enda stad (1 Kor. 1:11-12), utan ock att några, som voro bröder i Kristus, i samma stad gingo med varandra till rätta om timliga ting - »och det inför otrogna» (kap. 6); att där förekom så svåra laster, som »icke ens bland hedningarna omnämnas» (kap. 5), och att de med allt sådant ändå voro »uppblåsta» (v. 2), att de drack sig druckna, när de kommo för att begå Herrens nattvard (kap. 11: 21), och att även i läran uppstod sådana villfarelser, att de också förnekade de dödas uppståndelse (kap. 15:12) och sade, att den var redan skedd, då de blevo andligt levande.

Nu frågas: När vi redan i apostlarnas tid, blott inom en enda församling, finna så många och gruvliga märken av djävulens verksamhet ibland de kristna, skola vi då tänka, att han icke skall göra något ont ibland oss, som leva i en jämförelsevis ljum och sömnaktig tid? Har djävulen icke nu mer någon ond vilja och strävan med människorna? Har han nu blivit god? Eller är han död, eller på andra sidan världshavet? Gud bevara alla kristna för säkerhet! Herren säger, att en ovän sådde sitt ogräs, *då folket* sov. Låtom oss då icke sova, såsom om natten!

Käre bröder, låtom oss icke sova! Satans anslag äro oss icke obekanta. Vi se ock redan bedrövlige märken därav i vårt land, uti okristliga söndringar ibland dem, som borde vara förenade, då »den ene företager sig ett, den andre något annat med evangelium»; uti mångahanda och främmande läror, oro och förvändhet i sinnena, uppblåsthet, kärlekslöshet, kiv, tvedräkt, okristligt dömande, förargelseväckande synder och avfall från sanningen. Skola vi då vara säkra och icke frukta för djävulen?

Då jag ser skriften betyga, att »den rättfärdige blir med nöd frälst», att djävulen »går omkring såsom ett rytande lejon och söker, vem han må uppsluka», och även »förskapar sig till en ljusets ängel», så att, »om möjligt, skola även de utvalda vilseledas» - då jag ser Kristus i enbart två kapitel sju gånger upprepa de orden: *Den som övervinner - den som övervinner* (Uppb. 2 och 3) - då kan jag icke tro, att det går väl och rätt, där man intet ont fruktar, utan lever i så god ro, som om ingen fiende och ingen fara vore till. Gud har gjort stor nåd med vårt land; om vi icke somna och falla i djävulens snaror, blir en stor hop ibland oss frälst. Men huru skall det gå med den späda församlingen i framtiden? Huru skall det gå med många enskilda kristna? Skola vi bli stående i sanningen eller fångas av djävulen?

Med sådana frågor på hjärtat vilja vi nu här företaga till betraktelse en apostolisk varning och förmaning, som utan tvivel är ett ord för vår tid. Vi skola där se, huru Herrens Ande tecknar de kristnas belägenhet på jorden, och vad som fordras, om de skola behålla det eviga goda, de vunnit, och verkligen intaga himmelen. Märk, då det gäller nåd för synderna, då böra vi endast vara såsom små dibarn vid Frälsarens bröst, då gäller intet mer än att endast tro och vila på oförskyllad nåd. Men vi hava ock en annan ställning på jorden: då det gäller leva här i tiden, omgivna av alla djävulens försåt och anläggningar, all hans avgrundsligt och makt, då är vår ställning lik soldaters, som ligga i fält uti ett fientligt och främmande land, dag och natt omringade av fiender, som blott vilja mörda dem och borttaga det de hava. Detta skola vi nu se i skriftens egna ord.

Vår text är Ef. 6: 10-18. Hör, hur aposteln talar här: »För övrigt, mina bröder, bliven starka i Herren och i hans starkhets makt. Ikläden eder hela Guds vapenrustning, på det att I mån kunna stå emot djävulens ränker. Ty vi hava icke strid mot blod och kött, utan mot herradömen, mot väldigheter, mot världshärskarna i detta mörker, mot ondskans andemakter i himlarymderna. Tagen därför hela Guds vapenrustning, att I mån kunna motstå i den onda dagen, allting väl uträtta och bliva bestående. Stå därför omgjordade kring edra länder med sanning och klädda i rättfärdighetens pansar och skodda om fötterna med fridens evangelii färdighet. Jämte allt detta tagen trons sköld, med vilken I skolen kunna utsläcka alla den ondes glödande pilar. Och tagen frälsningens hjälm och Andens svärd, som är Guds ord, under all åkallan och bön, i Anden alltid bedjande, och därför vakande med all ihärdighet och bön för alla heliga».

Här höra vi nu allra först av själva tonen eller det hela i vår text, att Guds folks ställning på jorden skall vara ett *fältliv*, däri de ligga bland fiender och måste var stund vara beredda på något dödligt anfall, beredda på strid och kamp; ty genom hela texten ljuder det blott om »strid», »bliva stark», »ikläda sig hela Guds vapenrustning», »sköld», »hjälm», »svärd»; och så om fiendens, om »djävlens ränker», om »herradömen, våldigheter, världshärskare, onskans andemakter i himlarymderna», o. dyl., så att man måtte väl bliva ängslig, ja, alldeles försagd och modlös, om aposteln icke även hade nämnt den starke hjälten, i vilkens kraft vi skola övervinna allting, då han säger: *I Guds storkhets makt*. Ty i allt detta övervinna vi endast genom den, som har älskat oss; men icke genom att sova och vara säkra, utan genom att »vandra i fruktan» (1 Petr. 1:17) och använda vapnen.

Luther har över denna text en lång och kraftfull predikan, ur vilken vi vilja här och där införa det förnämsta, om vi ock icke alltid antyda det annorlunda än med citationstecken - ».

Luther anmärker över denna text, att »aposteln gör här alldeles såsom en from fältherre, vilken, då hans folk är uppställt i slagordning, håller en fältpredikan för dem och uppmuntrar dem att nu stå fasta och värja sig manligt och tröstitligen; så att denna text väl må heta en *fältpredikan för de kristna*. Och aposteln visar härmed, att de, som blivit döpta till Kristus och nu genom den helige Andes förnyelse blivit levande kristna, måste vara stridsmän och alltid rustade med vapen; att således det kristna ståndet icke är ett stånd utan möda, kamp och arbete, varuti är idel frid och säkerhet, utan att däri städse gäller att ligga i fält och kriga samt bete sig manligt.

Ty vi sitta icke här i rolighet, såsom om vi redan vore inkomna i paradiset, utan vi ligga på en farlig ort, mitt ibland fiender och mördare, som hava idel ont i sinnet emot oss och beständigt sträva att borttaga vår skatt; ja, vi äro intet ögonblick säkra för dem. Därför, den som vill vara en kristen, han måste betänka, att han icke blott genast skall träda under sin Herres fana, utan ock beständigt, så länge han här lever, stå i strid och giva akt på fienderna på alla sidor.»

För det andra, se vi ock, av sammanhanget i denna epistel, vilka de skatter äro, som fienden söker att beröva oss, och för vilkas behållande vi måste vara rustade. Ty aposteln har i denna sin slutförmaning haft avseende på allt vad han förut i brevet hade framställt. Han hade först omtalat själva huvudskatten eller *vårt barnaskap hos Gud*, vårt nådestånd och delaktighet i all Kristi förtjänst, såsom vi se i de två första kapitlen; därefter hade han i synnerhet i 4:e och 5:e kap. handlat om *ett kristligt leverne i allmänhet*, om ödmjukhet, kärlek, Andens enhet, ärlighet, kyskhet och flera Andens frukter; äntligen hade han (kap. 5: 22, 23; kap. 6: 1-9) framställt de *särskilda ståndens plikter*, såsom äkta makars, barns och föräldrars, tjänares och herrars, eller vad vi kalla »hustavlan».

Då tillägger han denna förmaning (v. 10-18) och säger: Nu återstår intet mer, än att I ären starka och behållen vad I haven. Då I nu haven och veten allt, som hör till liv och gudaktighet; ja, då I blivit så lyckliga, att, under det att hela världen är stadd i det onda, I ären uttagna ifrån mörkrets välde och försatta i Guds älskade Sons rike, så att I ären himmelens barn, »medborgare med de heliga och Guds husfolk» (kap. 2: 19), så sen nu till och låten det hädanefter vara eder enda omsorg, huru I mån bliva ståndande och icke låta avvända eder därifrån, varken med våld eller list, eller att I icke bliven trötta och lata. Ty I haven emot eder mycket svåra och mäktiga fiender, djävulen, världen och edert eget kött.

Först är *köttet*, eller det gamla hjärtat och hela eder adamtiska natur, en outtömlig källa av allt ont och djävulskt, vill alltid den orätta vägen, är fullt av onda lustar och begärelser, vilka äro såsom krut lätt upptända, och däremot är köttet alltid trögt och motsträvt för allt gott.

För det andra, leven I mitt i *världen*, djävlens herradöme, och världen är full med förförelser, antingen till lust till hennes goda, till girighet, högfärd, vållust, eller ock vill hon med sin ondska bringa eder till otålighet, vrede, hat, feghet och modlöshet m.m.

Och i allt detta spelar *djävulen* och giver plan åt frestelserna, i det han med sitt oavslåliga avgrundsnet och ett andeväsens klokhets, list och förslagenhet betjänar sig av alla de medel, som köttet och världen erbjuda honom, för att föra eder i synd, otro och villfarelser.

Emedan vi nu dagligen leva i en sådan fara, så är det väl av nöden, att vi icke äro lata och efterlättna, utan alltid vaka och stå i rustning. Ty det är icke nog, att vi en gång omfattat sanningen och börjat kristligen tro och leva, utan här fordras en beständig uppmärksamhet och flit, att vi må behålla alla dessa

stycken, sanningen, tron och gudaktigheten, att icke djävulen må vränga och förfalska läran för oss eller föra oss bort ifrån vårt stånd eller genom onda munnar och världens exempel, jämte vårt eget kött, reta och locka oss därifrån.

Men förrän vi gå längre in i ämnet, vilja vi här anmärka den tänkvärda lärdom, som ligger däri, att vår lärofader Luther, i sin predikan över denna text, så ofta talar om »ordet», »läran», samt »vårt stånd» eller »ämbete», och huru djävulen söker att föra oss bort ifrån dessa. Att här tala om »vårt stånd», därtill var väl någon anledning uti sammanhanget, då aposteln näst före texten talat om de särskilda stånden, makars, barns, tjänares m.fl. Men Luther har även sett något annat, nämligen att djävulen egentligen först då vunnit sitt spel, när han lyckats rubba oss ifrån ordet och läran, eller ifrån vårt stånd och ämbete, så att vi börja rent av vända oss till något annat.

Det är visserligen synd att blott vara felaktig, trög och försumlig uti sina plikters uppfyllande; men detta är alla trognas gemensamma brist och klagan, och därmed har fienden ännu icke vunnit vad han åsyftar; men kommer han med oss därhän, att vi rent av vika ifrån själva läran eller övergiva vårt stånd, då har han helt vunnit, då hava vi rent av *följt* hans frestelser.

Att t.ex. en tjänare har sina fel och brister i sin tjänst, det är något, som man alltid måste fördraga, jämte det man söker förmana och förbättra; men att han rent av blir otrogen, uppstudsig, icke mer vill böja sig under sitt husbondefolk och försvarar detta sitt förhållande, det är att helt resa sig emot Guds bud och ordning och således emot Gud själv. Att en man eller hustru icke är felfri, utan förgår sig emot sin maka, det är sådant, som väl är synd och bör förbättras, men också alltid fördragas och förlätas; men att den ena maken rent av övergiver den andra, utan den enda lagliga grunden (Matt. 19:9), det heter att helt *följa* djävulen och *avfalla* ifrån Guds ord och vilja. Och icke mindre än detta åsyftar den grymme djävulen.

Men han börjar det verket ganska sakta och försiktigt, med att blott så småningom rubba vördnaden för Guds ord, såsom han gjorde med Eva i paradiset. Så småningom tjuvar han och förhårdar hjärtat och förvillar förståndet till dess att han slutligen vågar föreslå själen en hel brytning med Guds bud och ordning. Därför blir det här alldeles nödvändigt att icke vika en hårmsån eller det minsta giva efter, när djävulen angriper läran, Guds bud och ordning; ty då kan han snart inkräkta hela fältet. Sådant har Luther väl insett; och sådant har aposteln åsyftat, då han ibland de särskilda styckena av vår krigsrustning allra först säger: »Omgjorda edra länder med sanning.» Men vi få härom tala mer under den punkten.

Vi vilja nu betrakta aposteln egen inledning. Han börjar denna förmaning sålunda: *Bli starka i Herren och i hans stärke*. Ut i dessa ord ligger först en uppmuntran och väckelse till det goda uppsåtet att stå fast i striderna och kraftigt kämpa emot fienden. För det andra en mycket dyrbar lärdom om *sättet*, hur man får kraft till att allting övervinna. Men redan det, att vi i Guds ord så tilltalas: »*Bli starka!*» är ett medel, varigenom Gud ingiver oss kraft; ty dels uppväcks därmed den tillfälligt slumrande, men villiga anden, dels kommer man snart att känna behovet av Guds hjälp och kraft och kommer så att bedja och åkalla Herren.

Därför böra vi först med enfaldig och lydaktig ande taga detta ord, som det lyder: »*Bli starka*» eller *stärk eder i Herren*. Aposteln vill säga: Stärk eder till den invärtes människan; ty striden blir hård och matande. Hållen eder hårt vid det som I haven undfått, så att var och en sköter väl sin tro och sitt ämbete och icke giver djävulens ingivelser och sitt eget kött och världens retelse sådant rum, att han följer dem. Vakten eder, att I icke låten förhindra eller uttrötta och utmatta eder, så att I viken därifrån eller blir lata och tröga.

Ty här gäller att vara stark och kämpa, emedan vi hava en sådan fiende (såsom vi skola få höra), som allestädes angriper oss med all sin makt och kraft och oupphörligen blåser under med onda tankar och förgiftiga, skadliga tungor, samt bullrar öronen och hjärtat så fulla, att vi icke skola akta ordet eller driva det med allvar, och att vi uti vårt stånd och ämbete skola varda efterlåtna och vårdslösa eller otåliga, till dess han därmed kommer så långt, att vi icke mer stå fasta, utan lösa och ostadiga vika hit och dit och falla ifrån det ena på det andra, både i lära och leverne.

Ty att vara stark i Herren, kallar aposteln att stå fast och orörlig vid den lära, som man undfått av Herren, och som lärar oss både, huru vi skola tro på Kristus och leva därefter, så att var och en tjänar sin nästa i sitt stånd och kallelse samt troget och flitigt vårdar sig därom. Såsom t.ex. den som vill vara en from predikant eller lärare, han får alla händer fulla med att göra, om han vill redligt förrätta sitt ämbete, rent och klart predika Guds ord, förmana, bedja och vaka, att icke djävulen må uppväcka skadliga partier och hindra honom i hans ämbete, eller att han icke själv genom världens otacksamhet och onda munnar må låta göra sig ledsen och otålig - förutom den strid, han för egen person har med djävulen, världen och köttet, att han må förbliva i tron.

Även så i alla andra stånd: det blir en hård strid för det barn som har otrogna föräldrar, vilka strida mot Guds verk i dess hjärta. Det blir en hård strid, att då alltid kunna på en gång bevisa barnslig ödmjukhet mot dessa och på samma gång kristlig fasthet och ståndaktighet vid Guds ord och lydnad. Då säger aposteln: »Kära barn, bliv nu stark, så att du icke låter övervinna dig, varken till otålighet mot människor eller till otrohet mot din Gud, utan håller dig i mycken ödmjukhet likväl fast vid den sanning Gud uppenbarat för dig.»

Det blir en hård strid i kött och blod för en hustru att alltid vara en oförståndigare man underdånig, förutom de frestelser, förtret och ledsamheter, som djävulen alltid tillställer. Då säger Herrens Ande: »Bliv nu stark; vik icke ifrån Guds ordning; håll ut och lid, till dess Herren kommer. Ingen krönes, om han ej lagligen har kämpat.»

Korteligen, att alltid följa Herrens ord, i tro och leverne, det är icke en sak, som avlöper så lätt och gör sig själv, utan hinder och motstånd; nej, det avlöper icke utan strid och anfäktning. Därför är nödigt, att man uppmuntrar sig och är vakande och icke lyssnar till något annat eller låter förvilliga sig av det, som ligger i vägen, utan manligen slår sig igenom och städse håller på och fortfar med detsamma och detsamma, så länge vi ännu äro på jorden. »Ty», säger Luther, »aposteln vill icke veta av sådana lösa kristna, som icke hava mer än kunskap och prat, men aldrig besinna, huru de må utöva det i sitt leverne; utan han vill, att de skola betänka, att man måste framför allt leva därefter.

Därför fordras här en *starkhet*, och en sådan starkhet, som är *Guds* och icke naturens, nämligen såsom sagt är, att var och en, som är underrättad genom Guds ord, huru han för Gud skall bestå och leva, bör tänka så: jag vill bliva *beständig* därvid och icke veta, höra eller följa något annat - på det han må kunna bestå, om en villoande komme och ville taga från honom den rätta läran och det rätta förståndet om Kristus eller draga och locka honom från det stånd och de sysslor, vari Gud satt honom. Såsom djävulen icke lämnar någon ofrestad, om icke genom människor, dock invärtes i hjärtat genom ingivelser och falska tankar och genom vårt eget kött och onda, ostadiga hjärta. Ty djävulen har intet annat att göra, än att mota och hindra, att du icke må förbliva vid en ren lära och ett kristligt leverne.»

Ty såsom han icke kan låta tron vara oanfäktad, så kan han icke heller lämna levernet i fred och har ingen ro, innan han kan göra dig ostadig och villrådig. Då inskjuter han sådana tankar i hjärtat, att du skall bliva ledsen vid ditt stånd, olustig och otålig vid dess besvärligheter. Den som nu här icke är så rustad, att han kan stå fast, eller vet att värja sig med ordet, honom har han snart kastat omkull; såsom han gör med många, vilka han driver och regerar så, att de icke bliva stilla och fasta vid någonting, utan såsom rätta otålighetsmartyrer jagas från det ena till det andra, alltid missnöjda och ostadiga. Denna frestelse ligger redan i själva naturen hos oss, att ledsna vid vad man har och önska sig något nytt, något som skall vara högre och bättre, så att en bonde ville gärna vara borgare, borgaren en adelsman, adelsmannen en furste o. s. v. På olust följer sedan otrohet, så att ingen, flitigt och troget sköter sin kallelse och syssla, utan föraktar henne och vill företaga något annat. Då nu till denna vår egen natur även djävulens anfäktning och ingivelser komma, då kan man tänka sig, huru svår frestelsen och striden måste bliva.

Men märk nu! aposteln säger icke blott: »Bli starka» - utan han gör ett högst viktigt tillägg: »Bli starka i Herren och i hans *starkhets* makt. »Uti dessa ord ligger den dyrbara lärdomen om *sättet*, huru man får den kraft, som behöves i en så hård och beständig strid. Detta är en mycket trängande fråga hos Guds barn: »Huru får jag kraft? Jag ser, vad jag borde vara och göra, men har ingen kraft. »Märk då, huru orden lyda: »Bli starka i Herren och i hans *starkhets* makt.»

Därmed har aposteln först låtit förstå, att starkheten icke finnes hos oss, att vår egen starkhet alls intet förslår uti denna strid. Och här må vi nu anmärka, vad som genom hela denna förmaning och vid allt Guds ord om strid och starkhet måste ihågkommas: att allt ditt eget bemödande är förlorat, om icke Herren Gud förbarmar sig och sänder dig sin starkhet. Om vi icke ständigt betänka detta, kunna vi falla i två förstörande villfarelser, nämligen antingen till övermod och förtröstan på egen starkhet eller ock till klenmod och försagdhet, så att man förtvivlar och lämnar sig handlöst åt fienden.

Vad den förra villfarelsen angår, så se vi av Guds ord och all erfarenhet, att blott den tanken, att jag nu är så väl rustad med förstånd, upplysning och Guds kraft, att jag icke behöver frukta, är just det närmaste förebudet till de svåraste fall och galenskaper. Och här hjälper ingen försiktighet, klokhets och vaksamhet mot förförelser och fall, om du blott har den tanken, att *du* nog skall akta dig, att *du* icke skall kunna förvillas eller falla. Nej, med den tanken i hjärtat hjälper ingen vaksamhet; du måste i snaran, du måste falla i någon galenskap. Gud skall nu själv stå dig emot och skall lämna dig åt en, som är dig allt för konstig och mäktig. Ty Gud vill icke giva sin ära åt en annan, eller sitt lov åt avgudarna. Gud tål av allt ont ingenting så litet, som att en människa menar sig något vara.

Därför kommer, vad man ofta ser, att de mest benådade och utrustade kristna kunna för en ringa frestelse göra de plumpaste fall eller råka i en oförmodad förvillelse, då däremot en eljest mycket skröplig och eländig kristen står fast och går lyckligt igenom de svåraste frestelser; så att det även häri går efter Kristi ord: »De första skola vara de sista och de sista de första.» Och varför? *Ty Gud står emot de högfärdiga; men de ödmjuka giver han nåd.*

Men nu, å andra sidan: likasom de orden »i Guds starkhets makt» lära oss att icke förtrösta på vår egen starkhet, så lär de oss också att icke misströsta för vår egen svaghet. Du säger: »Men jag känner ju att jag icke är mäktig över den och den frestelsen. Jag är så ömkligt svag att jag förmår alls intet, och fiendernas makt och list äro mig allt för övermäktiga.» Svar: O, att du blott kände allt detta ännu bättre! O, att du så kände detta, att du icke ens satte i fråga, att segern skall bero av någon din egen starkhet, utan höll det för alldeles avgjort, att du varje ögonblick beror av Guds barmhärtighet och makt!

Men du tänker likväl ännu på din egen starkhet, ditt eget åtgörande. Så länge du gör det måste du lida många nederlag, till dess du äntligen kommer därhän, att du aldrig mer räknar på dig själv, utan endast ser på Herren. Och i samma mån som vi så lära känna vår svaghet, börjar Herren förlåna oss av sin starkhets makt, att bevara oss för frestelserna eller ock underligen föra oss igenom dem; ty hans lust är att göra de elända gott. Det säkra är, att de bevaras bäst för fall och förvillelser, vilka mest räddas för sig själva och lita blott på Herren. Det svaga dibarnet faller minst, emedan *det* bäres på moderns armar.

Detta är hemligheten av Pauli gåta i 2 Kor. 12:10 »När jag är svag, då är jag stark» och Herrens eget ord i v. 9: *Min kraft fullkomnas i svaghet.* Och då aposteln i vår text säger, att vi skola bli starka *i Guds starkhets makt* - icke i vår egen, utan *Guds* starkhet - så har han därmed velat säga, att den starkhet, varmed vi skola övervinna, är hos Gud. Gud har starkheten hos sig, och han vill blott för varje stund giva oss därav, så mycket han finner nödigt. Ja, aposteln talar här alldeles så, som Moses till det förskräckta folket vid Röda havet: »Herren skall strida för eder, och I skolen vara stilla därvid.» – Märk: »Herren skall strida för eder och *I skolen vara stilla därvid*» (2 Mos. 14). Ja, sannerligen, om icke Herren själv strider för oss och frälser oss genom *sin* starkhets makt, så är vi förlorade. Men han vill mycket gärna bevisa sin starkhet på oss, blott vi först känna vår svaghet.

Hela hemligheten av alla våra ömkliga strider och Guds underliga förande med de sina i deras frestelser och svaghet är blott den, att han vill allt mer döda den djupa självförgudningen, som den gamle ormen vid syndafallet inlade i vår natur, då han sade: »I skolen bliva såsom *Gud*, vetande vad gott och ont är», och att Herren vill bliva vårt enda hopp, vår ende Gud. Uti Dom. 7:e kap., se vi ett märkligt exempel på Guds nitälskan därom. Då Gideon gick till strids mot midjaniterna voro hans fiender så oräkneliga att de »såsom gräshoppor» övertäckte marken; »och deras kameler kunde icke räknas för deras myckenhets skull, likasom sanden på havets strand» (v. 12). Men Gideon hade en ganska vacker härskara av trettioåtusen man.

Då möter honom Herren och säger: »Folket, som är med dig, är allt för talrikt, för att jag skulle giva Midjan i dess *hand*. Israels barn skulle annars förhäva sig emot mig och säga: *Min egen hand har räddat mig.*» Och då tager Herren ifrån honom nästan allt hans folk, så att av de trettioåtusen fick han icke

behålla ett enda, nej, icke ett halvt tusende, utan endast så mycket, att han icke skulle vända tillbaka, nämligen blott trehundra. Och därjämte skulle dessa icke medföra något svärd, utan blott en stenkruka, med en däri förborgad fackla i ena handen och i den andra en trumpet.

Och nu gjorde Herren det underverket, att alla fienderna i förvirringen själva nedgjorde varandra. Här ser jag hemligheten av Guds regering med oss. Så säger Han ännu i dag till oss: »Din kraft är för mycket. Om jag gav dig segern medan du ännu har så mycken egen starkhet så kunde du förhäva dig emot mig och säga: *min* kraft har hjälpt mig, min vaksamhet, min bön, min upplysning.» Nej, nu skall du gå såsom alldeles avklädd all egen styrka och se hur Herren gör ett under och låter därvid ofta ännu fienderna själva döda varandra; och då skall du i salig förundran tillbedja Herren och säga: »*Jag*, arme syndare, förmådde *intet*, *jag* gjorde *intet*, *Herren* har gjort *allt*.» Så talar ju ordet om människan.

Tänk, när aposteln säger, att »vi icke ens äro skickliga att *tänka* något, såsom av oss själva, utan vår skicklighet är från Gud» (2 Kor. 3:5); när han säger, att vi icke ens hava *viljan* i vår makt, utan att »Gud är den, som verkar *både vilja och gärning* för sitt välbehags skull» (Fil. 2:13); när han säger, att »vi icke ens veta, vad vi skola *bedja*, såsom sig bör» (Rom. 8:26); vad förmår då människan? *Tänka, vilja* och *bedja* är väl det första, vi skulle göra. Nej, icke ens *det* kunna vi, om icke Gud giver det. Vad är då människan? »Människan», säger Luther, »kan av sig själv *intet* annat än synda och fara vilse»; det är ormen, som ingiver oss, att vi själva kunna något gott.

Nu torde någon säga: »Om vi förmå *intet*, och *Gud* måste göra *allt*, varför uppmanas då vi, att 'bliva starka', att 'ikläda oss hela Guds vapenrustning', att 'stå djävulen emot', att Vaka och bedja' m.m. såsom hela skriften lärar?»

Svar: Såsom redan är anmärkt, äro alla sådana uppmaningar till oss först ett Guds sätt och medel att väcka oss till angelägenhet om alla dessa stycken. För det andra, när vi genom strid och ansträngning snart få lära känna vår vanmakt och stora uselhet, uppkommer i hjärtat ett innerligt anropande om Herrens nåd och hjälp. På detta sätt får då *Han* bli känd såsom vår ende Gud och hjälpare. På detta sätt verkar då Herren själv i oss allt vad han fordrar av oss.

Då han uppenbarar fiendens makt och list, så kunna vi icke därför vakta oss för fienden, men vi lära därigenom att hålla oss närmare intill den trofaste och mäktige hjälparen. Åkermannen måste plöja och beså jorden; men Gud allena har i sin hand att giva växten. Stridsmannen måste bruka vapnen; men segern är i Herrens hand.

Men om åkermannen icke vill plöja och så, kunde Gud icke få giva honom någon skörd. Om Gideon icke alls gått ut mot midjaniterna, så hade han icke fått se Guds härliga makt. Så förstå vi då dessa orden: *Bli starka i Herren* - men blott *i hans starkerhets makt*. De orden vill säga: Åtnöj er inte med en sovande, kall och död anda, ty då skall fienden övervinna eder. Nej, vakna upp och rusta er till strid. Sök all Guds nåds förökelse, förökad tro, förökad vaksamhet och bön. »Vandra i Anden» men vet att all starkhet, seger och framgång är hos Gud - beror endast av hans barmhärtighet och givande.

Och så sant segern beror av Guds starkhet, skola vi i känslan av vår svaghet icke misströsta, så länge icke Gud själv blivit svag. Skall Gud strida för oss, då är ingen nöd, så länge han är både trofast och mäktig. Sålunda skola vi lära att med Augustinus säga: »Befall mig, Herre, vad du vill, men giv själv allt vad du befaller.» Då du giver mig vilja och kraft, då har jag dem; om du icke giver, har jag ingendera. Jag har blott vad du giver; på dig allena tröstar jag.

Nu följer i vår text ett stycke, som framför något annat borde kunna väcka oss alla att på det allvarligaste se oss före, huru vi verkligen skola komma till himmelen. Aposteln börjar nämligen i det, som nu följer, att beskriva, vilken fiende vi hava emot oss. Hans ord äro korta, men tänkvärda. De lyda sålunda:

Ikläden eder hela Guds vapenrustning, på det att I mån kunna stå emot djävulens ränker. Ty vi hava icke strid mot kött och blod, utan mot herradömen, mot väldigheter, mot världshärskarna i detta mörker, mot ondskans andemakter i himlarymderna.

O, att dock var och en, som läser detta, måtte kunna stanna och besinna, hurudan hans ställning egentligen är ibland så fruktansvärda fiender! Vem du än är, du har likväl en odödlig själ. Du går emot den oändliga evigheten; du är varje stund föremål för sådana fienders grymma och allra listigaste anläggningar - är icke sådant värt att betänkas? Och ehuru den grymme fienden visst icke kan skada dem, som frukta för honom och hålla sig tätt till den gode herden, så kan han däremot omöjligen lämna dem oskadade, som äro säkra och utan fruktan. Därför, så sant det är, att djävulen icke kan göra oss mer, än det Herren tillstodder honom (Job 1:12, Matt. 8:31, 1 Kor. 12:7-9), lika sant är ock det, att Herren Gud icke kan vika från grundregeln för all hans andliga regering, nämligen att de, som skola ledas och bevaras av honom, skola frukta och höra honom och att de, som icke mer låta hans Ande straffa sig, skola lämnas åt fienden (Rom. 1:21, 24; 2 Tess. 2:10-11; Ps. 81:12-13).

Gud leder och bevarar oss genom hela livet icke *omedelbart*, han utför icke striden *utom* oss, utan han leder oss såsom tänkande varelser, genom att *tala* till oss - genom att väcka och upplysa oss om både fienden och hjälparen och sålunda sätta oss själva in i striden. Detta är orsaken, varför hela skriften har det lärosättet, nämligen att ideligen varna, väcka, upplysa, driva och uppfordra oss till vaksamhet, bön, strid m.m. men också att lika ideligt övertyga oss, att all kraft och seger finns endast hos Herren och beror av hans givande.

Ja, detta är ock orsaken till vad vi dagligen erfara, att om vi blott en dag bliva säkra och vårdslösa, glömma fienden och hjälparen och lägga vapnen åsido, strax är något djävulstreck och fall för dörren, tills vi åter bliva väckta till ny omsorg och flit i gudaktigheten; eller att de själar, som icke så låta väcka sig till ny omsorg, utan rent av få åter den naturen att alltid vara säkra och utan fruktan, råka helt och hållet i fiendens våld och bliva olyckliga avfällingar för hela sin tid. Så se vi då, huru Herren verkligen handlar efter sitt ord, att han bevarar dem, »som frukta honom», men låter lösa föraktare komma i djävulens snaror; att han således icke utför striden *utom* oss och *omedelbart*, utan inom oss, genom ordets upplysning. Och detta är grunden, varför det är så nödigt, att lära känna fienden och att verkligen bruka vapnen emot honom.

Detta blir i synnerhet nödigt, sedan vi någon tid levat och tillväxt i Herren. Medan nådebarnen ännu äro späda, bliva de icke utsläppta i sådana strider, där någon större upplysning fordras; de ammas ännu vid »Guds trösterika bröst» och hava icke heller smak på något annat än evangelii mjölk, de hava allt nog i sin gode Frälsares kärlek. Detta behagar honom också icke illa, så att han ersätter bristen i deras kunskap med sin egen hulda vård och uppfyller på dem löftet i Psalmen 116: 6: »Herren bevarar de enfaldiga.» Han gör med dem såsom fordom med Israels barn, då han icke förde dem den genaste vägen till Kanaan, genom filistéernas land, »ty han tänkte, att folket, när det finge se krig hota, kunde ångra sig och vända tillbaka till Egypten» (2 Mos. 13:17).

Men småningom tager han dem med i striden och lärar deras händer att föra svärd. Och allt eftersom de nu tillväxa i nåden och Kristi kunskap samt i erfarenhet av satans ränker och även några gånger blivit överväldigade, så bliva de alltmer vaksamma och gudfruktiga och finna då väl, att man omöjligen kan komma lyckligt igenom detta fiendeland, om man icke lärar att känna sin fiende. Ju noggrannare man känner fienden och det sätt, han brukar till att fånga och fördärva oss, desto förr kan man varsebliva hans första anläggningar, väckas ur Sömnaktigheten och skynda till vapen.

Men härvid tänka många, som dagligen hava att strida med djävulen: »Den fienden känner jag så väl av erfarenheten, att jag icke kan mer behöva känna honom; jag är ju ofta färdig att alldeles förgås i den striden». Nu är det visserligen sant, att ingen behöver för sådana *bevisa*, att en osynlig och mäktig fiende omgiver oss. Det känna vi mer, än oss kärt är. Tänk, när jag på mitt ensamma rum måste i timmar brottas och svettas för en andlig strid, som ingen synlig varelse föranlett; när jag t.ex. är så viss på Guds ords sanning, att jag för den sanningen vill både leva och dö, och den sanningen har bestämt hela mitt livs riktning, och jag måste likväl kämpa och svettas för en inre röst, som motsäger ordets sanningar; eller när ingenting är mig så heligt, som den gode, helige Guden, och jag böjer mina knän för honom och vill bedja, men de ovärdigaste tankar, ända till hädelsens, tränga sig på mig - icke behöver jag då vidare bevis på den onde andens närvaro.

Eller när t.ex. i en förtrolig krets av de huldaste vänner på ett ögonblick uppstår en storm av det mest orimliga missförstånd, av vrede och onda misstankar; väl ser jag då, att det finnes en ond ande, lika visst som jag ser, att ett väder går fram där, varest en skog börjar att bryta sig eller ett hav att brusa. Således, nog är det sant, att de, som gått ut ifrån djävulens rike, också få erfara, att han lever; men det är dock icke så, att vi icke behöva av ordet upplysas om hans frestelser; ty han är en sådan mästare i sin konst, att han kan på samma gång så förmörka förståndet under frestelsestunder, att vi icke hava den minsta tanke därpå, att det är denna fiende, som talar med oss. Kunde vi alltid tro och besinna, att det är djävulen, som sysselsätter oss, så vore mer än hälften av frestelsens makt borta. Dessutom äro hans frestelser så mångfaldiga, och hans framträdande ofta så försiktigt, att, »om möjligt, även de utvalda skola bliva vilseledda». Därför är det väl av nöden, att vi ock giva akt på, vad skriften lär oss om denna fiende.

Och om vi nu betrakta och sammanfatta blott vad aposteln här antyder om vår fiende, så få vi en ganska förskräcklig bild av honom, såsom på en gång mycket mäktig, mycket listig och förslagen, och därjämte en osynlig fiende, som kan vara oss helt nära, utan att vi ana det. Vi vilja först betrakta detta sista. Då aposteln säger: »Vi hava icke strid mot kött och blod, utan mot herradömen, mot väldigheter» m.m., så är alls icke meningen, att vi icke hava att strida emot vårt eget onda kött eller det medfödda fördärvet, utan det betyder, efter Pauli sätt att tala, att vi i denna strid icke hava, såsom i vanliga krig, några kroppar att rikta våra vapen emot, så att vi kunna med ett svärd eller ett gevär träffa dem, utan att våra fiender äro andeväsen, vilka vi icke kunna döda, och osynliga fiender, som kunna vara alldeles invid oss, utan att vi se dem eller det minsta frukta deras närvaro. Detta är ju redan ett ganska betänkligt förhållande. För det andra låter han oss förstå, att våra fiender icke äro några svaga och föraktliga andar, utan tvärt om mycket mäktiga och ansenliga, då han kallar dem: »herradömen och väldigheter», vilka ord antyda, att djävulen har ett egentligt rike, med särskilda ordningar och särskild författning, så att somliga onda överänglar, såsom furstar och överhet, föra en regering över de andra onda andarna.

Vidare kallar han dem »världshärskare» vilket ju är ett ganska förskräckligt namn. Så har ock Kristus själv kallat djävulen »världens furste» (Joh. 14: 30; 16: 11), och Paulus kallar honom t.o.m. »denna världens gud» (2 Kor. 4: 4), vilka namn ju tydligt giva till känna, vad vi ock endels kunna se med ögonen, att djävulen alldeles regerar hela den oomvända människovärlden, så att konungar och kejsare ligga under hans välde och regering, såsom svaga slavar eller ock trogna och lydiga undersåtar.

Vi veta ock, att vår fiende är av en hög härkomst, nämligen en fallen ängel, och att han har ett förfärligt mod, då han vågar med berätt mod strida mot själva den store Guden och i Kristi kötts dagar gick så långt i sitt övermod, att han till och med dristade att bjuda Herren själv falla ned och tillbedja honom (Matt. 4). Och vilken makt han har över en arm människa, kan man då sluta, när Kristus betecknar människan och djävulen med ett hus och dess herre, då han i Luk. 11: 21 talar om »en stark väpnad, som bevakar sin gård», så att människan är för djävulen blott såsom ett hus, en gård för dess husbonde. Så betecknas ock hans styrka, icke mindre än hans brinnande nit att fördärva oss, med aposteln Petri bild, då han kallar honom ett »lejon», ett av hunger rytande lejon, som springer omkring och söker, vem han må uppsluka (1 Petr. 5:8).

Allt detta är ju så förskräckliga antydningar om vår fiende, att en människa väl kan gruva sig för att leva på jorden. Och så mycket är säkert, när vi betrakta allt detta, att de, som icke i gudsfruktan hålla sig till Herren, måste visserligen vara eller råka i djävulens våld. Så mycket är säkert, att om Herren blott lämnar oss åt oss själva, så äro vi förlorade, så kan djävulen varje ögonblick kasta oss i de gruvligaste djup av synder och galenskaper och därpå i helvetets avgrund.

Men vi veta ock, att så framt vi icke sova i säkerhet eller själva tro på vår starkhet, utan blivit små barn och svaga får inför Herren, så skall striden icke bero av vår starkhet, icke heller av djävulens makt, utan Herren skall själv strida för oss, ja, bära och bevara oss i sina armar såsom lamm. »Vår egen kraft ej hjälpa kan, vi vore snart förströdda, men med oss står den rätte man, vi stå av honom stödda (Luthers psalm Vår Gud är oss en väldig borg)»

Om Herren Gud blott en enda timme lämnade djävulen full frihet över oss, om han icke varje stund skyddade och bevarade oss, så skulle djävulen blott på den timmen riva oss i stycken och kasta oss i helvetet. Varje stund i vårt liv, då detta icke sker, är således ett vittne om Guds trofasta, hulda och mäktiga närvaro. O, att vi ock kunde betänka sådant!

Striden är alltså en *andlig* strid, den beror icke av vår makt och styrka; varför ock den mest fruktansvärda egenskapen hos djävulen är lians *list*, hans mångfaldiga list och ränker, varmed han kan *bedraga och tjusa* oss, så att vi icke alls *söka* Herrens kraft, utan villigt giva oss åt fienden. Därför har ock skriften talat mest om denna hans egenskap. Djävulens list är ock det första, aposteln här nämner, då han säger: »Ikläden eder hela Guds vapenrustning, på det att I mån kunna stå emot djävulens *ränker*. »Apostelns eget ord på »ränker» är taget av ett ord, som betyder *gå efter* - gå efter någon för att passa på tillfället att slå honom - och »brukas om den krigslist, varigenom man söker att från sidan plötsligen överraska fienden, där han minst väntar det» (Starcke).

Sedan har ordet betydelsen av baksluga ränker och anlagd plan, ränksmideri, arglistighet. Det är ock denna mångfaldiga list och slughet hos djävulen, som betecknas därmed, att han i bibeln framställs såsom en *orm* - vilken med sin illfundighet kunde bedraga själva Guds avbilds ljusa förstånd och rena hjärta hos våra första föräldrar, innan ännu något syndens mörker hade inkommit hos dem (1 Mos. 3). Och i bibelns sista bok kallas han »den gamle ormen, som förvillar hela världen» och däribland så många kloka, lärda och upplysta män (Uppb. 12:9). Men kanske finnes intet ord som förskräckligare antyder denna fiendes fruktansvärda rikedom på list och ränksmideri än det ordet av Kristi mun: »satans *djupheter* (Uppb. 2:24), och då aposteln säger, att han ock *förskapar* sig till *en ljusets ängel* (2 Kor. 11:14). Gud bevara alla människobarn! Emot »satans djupheter» förslår visst intet mänskligt förstånd, ingen upplysning och vaksamhet, om icke Gud själv med sin »vård bevarar vår ande» (Job 10:12). Emot »satans djupheter» vill jag endast sätta »Guds djupheter» (1 Kor. 2:10) och den »Israels väktare, som icke slumrar eller sover» (Ps. 121:3-4).

Och så skola vi rätt nu förstå, varför aposteln icke vet något annat, varmed vi kunna stå djävulen emot, än *tron*, sägande: »Stå honom emot, *stadiga i tron*» (1 Petr. 5:9), nämligen då tron ju alltid innebär, att människan misströstar på sig själv och har sitt enda hopp till Herren allena, hans makt, hans trofasthet och bevarande nåd. Och det är ju endast dit, Herren vill bringa oss, att vi bliva små, svaga barn, som endast trösta uppå honom. Sådana har han ju alltid lovat att själv bevara, såsom en herde sina får, av vilka han rent av *bär* några i sin famn. Och vilka äro de, som bliva så hult burna? Det är *de svagaste* - »han skall församla lammen i sin famn och bära dem i sitt sköte» (Jes. 40:11). Det är ju hemligheten av allt Guds ord och all Guds regering med oss, att vi blott skola bliva till intet i oss själva, bliva små och fruktande får, som hålla sig tätt intill Herden och förtrösta på honom allena.

Har du någon egen styrka, upplysning eller vaksamhet att förtrösta på emot satans makt och djuphet, såsom Petrus en afton menade sig hava? Då skall du snart vara ett lätt vete i satans säll; då skall du möta en strid, sådan som med Leviatan (krokodilen), varom Herren säger till Job: »Kan du draga krokodilen med krok och med betsel trycka ned hans tunga? Kan du sätta rör i hans nos och med nål genomstinga hans kindben? Ställer han till dig många böner, eller talar han ödmjukt till dig? Gör han förbund med dig, kan du taga honom till evig träl? Kan du leka med honom såsom med sparven? Lagg på honom din hand och minns en strid, som du aldrig förnyar» (Job 40). Nej, den rätta vaksamheten är att vaka emot alla inbillningar om sin egen styrka, trohet och vaksamhet, och sedan också vaka emot all misstro till Guds huldhet, trofasthet och makt.

Men att vi icke blott i allmänhet måtte hava detta gudsfuktans sinne, utan ock, så snart som möjligt, bliva väckta ur en tillfällig slummer och av själva faran bliva jagade till hjälparen, så är det mycket viktigt, såsom vi förut sagt, att väl lära känna de sätt och vägar, satan i synnerhet använder, på det att vi måtte så hastigt som möjligt igenkänna honom. Därför skola vi ock undersöka, vad som i synnerhet utmärker hans anfall och frestelser, och vilja därför betrakta några av de exempel därpå, som framställas i skriften.

Och då begynna vi med det exempel, där vi första gången i världen få se en ond ande och fiende till människorna visa sig, då ormen i paradiset bedrager de första människorna, nämligen i 1 Mos. 3:1-5. Detta är ock en högst märkvärdig skildring av satan. Likasom det korta ordet i v. 15, om »kvinnans säd, som skulle söndertrampa ormens huvud», är likasom frökornet till allt Guds evangelium i skriften, så är ock den korta beskrivningen på satan i v. 1-5 likasom frökornet till all skriftens lära om denna fiendes stridssätt. Det lyder sålunda:

»Men ormen var listigare än alla andra markens djur och han sade till kvinnan: Skulle då Gud hava sagt: I skolen icke äta av något träd i lustgården? Och då Eva nu förklarade, att de visserligen fingo äta av alla träd i lustgården, men att ett enda var undantaget, och att Gud därom sagt: När du äter därav, skall du döden dö; då sade ormen till kvinnan: Ingalunda skolen I dö, utan Gud vet, att när I äten därav, skola edra ögon öppnas, så att I bliven såsom Gud, vetande, vad gott och ont är.»

Märk nu här, vad som var ormens första strävan! Det var nämligen att föra Evas tanke ifrån Guds ord och göra det ovisst för henne; att förmå henne till att mer fritt bruka sitt förnuft och tänka efter, huruvida hon funne det billigt och rätt, som Gud skulle hava sagt. Och härtill använder han först ett halt och tvetydigt talesätt, säger ingenting visst, utan framkastar blott en fråga, och denna icke direkt om det förbjudna trädet, utan om allehanda träd i lustgården, varvid han förmodligen lade tonvikt på ordet NI - »Ni, ensamma ägare av lustgården, ensamma härskare över hela jorden, skulle Gud hava gjort en inskränkning i eder frihet att äta av alla träden? Kan det vara Guds mening?» o.s.v.

Och när Eva nu inlät sig i samtal och överläggning härom, då stegrades genast hans djärvhet, så att han nu vågar bestämt förneka Guds ord och säga: »Ingalunda skolen I dö.» O, att var och en, för sin dyra själs eviga väl, ville akta på detta och en gång för alla lära, vad som är själva *huvudsaken* i all djävulens strävan med oss och den egentliga punkten, varpå det kommer att bero, om vi skola räddas, eller tvärt om fångas av denna fiende! Det är nämligen den punkten, som satan här först anföll - det var frågan om *Guds ord* - om man skulle bestämt tro, vad Gud hade sagt, eller om man icke med eget eftertänkande kunde finna skäl att tro något annat. Sannerligen, på denna punkt kommer stridens utgång att bero.

Då en gammal kristen i många årtionden kämpat med satan och sist ville med korta ord uttrycka, vad som varit huvudsaken, varpå det alltid berott, om han skulle stå eller falla, så måste han säga: »Det har berott på, huruvida jag har kunnat hålla mig fast vid Guds ord, eller om jag tvärt om släppt detta ur ögonsikte och börjat endast fritt tänka efter eget tycke utom ordet. Tänka och sväva hit och dit med egna och andras meningar.»

Ja, därpå beror det i alla frestelser, både de på högra sidan och på den vänstra. Eller hur går det till, att en kristen, som en tid uppfylldes med fasa blott vid en avlägsen tanke på någon viss synd, då den ännu var långt ifrån, kan en annan tid rent av göra förbund med samma synd och med säkert och oförskräckt mod giva sig till att fritt öva och försvara henne?

Endast så, att han har i frestelsens tider vänt ögat ifrån Guds bud och till samma synd och börjat endast tänka - fritt tänka över saken, utan att se på ordet. Huru går det till, att människor i religionens och samvetets namn, för Herrens skull, företaga sig de största dårskaper, göra till god och helig gärning sådant, som Herren aldrig begärt av oss, ja t.o.m. det han förbjudit, och däremot göra till synd sådant, som Herren aldrig i sitt ord talat om, varpå så många exempel givas i den judiska och påviska kyrkan, men vilket även ofta sker ibland oss evangeliska?

Endast så, att man icke ser efter, huru *Gud talat*, utan man *tycker* så, man har en känsla, en inre röst, som säger det och det. Eller att andra människor tycka och säga så, och icke att *Gud* säger det. Huru går det till, att en kämpande kristen för sina synder och brister förlorar tillförsikten till Guds nåd och vänskap, blir främmande och skygg för sin Frälsare och bunden i träldomsanda, trots allt vad Guds evangelium säger oss om Kristus och den eviga nåd och frihet ifrån lagen, som han förvärvat oss? Endast så, att människan vänder sitt öga ifrån Guds ord in på sig själv och börjar blott tänka och tänka och nu *tycker*, att det är alldeles omöjligt, att hon kan vara Guds barn och vän, då hon är och känner sig så och så.

O, att man kunde ropa, så att bergen darrade, den sanningen in i alla Guds barns öron och hjärtan: All satans makt över dig beror därpå, om han kan föra ditt öga ifrån *Guds ord*. All din seger skall bero därpå, om du kan förbliva vid *Guds ord*. *Guds ord*, *Guds ord*, vad säger det? Se efter, huru *Gud* talat. Därpå skall allt bero. Allt är galenskap, allt är falskt, som vill anses andligt, men icke har grund i Guds ord. Blott *det* är gott och heligt, som *Gud* påbjudit; blott *det* är synd, som *Gud* förbjudit. Vad *Gud* kallar synd och förbjuder, det är synd och farligt, om ock ditt hjärta tusende gånger säger nej därtill, och om hela världen med alla heliga och lärda höll det för oskyldigt.

Vad Gud kallar gott och heligt, det är gott och heligt, om ock du och hela världen tycker, att det är oheligt. Och vad Gud icke särskilt nämnt, det bör alltid bedömas efter *kärlekslagen*, samt användas eller försakas, allt eftersom det tillfälligtvis gör gott eller ont åt dig eller din nästa. Så står den grundregeln fast, att vad Gud icke påbjudit, i bestämda ord eller i den allmänna kärlekslagen, det är ingen god gärning, om det ock har det härligaste sken för dina eller andras ögon. Vad Gud icke förbjudit i bestämda ord eller i den allmänna kärlekslagen, är ingen synd, om ock du och alla människor i världen tycka så. Allt beror av *Guds ord*. Fasthåller du icke *det*, så skall du alltid vara ett rör, som drives hit och dit av alla väder. Och då kan djävulen föra dig, vart han vill.

Huru kraftigt blev icke detta predikat för oss i den märkvärdiga striden mellan satan och Kristus, vilken beskrives i Matt. och Luk. 4:e kap., då Herren Kristus, som kunnat själv tala de heligaste och renaste Guds ord, likväl icke svarar satan med ett enda eget ord, utan endast med skriftens! Endast: *Det står skrivet - det står skrivet - det står skrivet*. Så talar Kristus. Och detta tog ock så starkt och avväpnande i satan, att ock han började vilja använda samma skarpa svärd och sade till Herren: »Det står skrivet» - ehuru han då listigt utelämnade det som var honom emot. Betänk blott och minns det i alla dina livsdagar, att *Herren Kristus själv* visste ingenting att säga emot satan, utan endast: *det står skrivet*. Är icke detta ett starkt åkslag emot alla våra egna tankar och tycken, och ett evärdligt vittnesbörd därom, att allt, vad djävulen vill med sina frestelser, är att föra oss ifrån ordet, och att vad som skall övervinna honom, är att fasthålla sig vid det Gud talat?

Djävulen kan visst också göra oss stor möda med våra *begärelsens* uppväckande. Han kan oändligen pina och utmatta oss, när han tar till att ideligen elda och blåsa under dessa; och likväl är ännu detta en nådelig frestelse, jämförd med den, när han ock angriper ditt förstånd i Guds ord och vill, att du icke skall taga det, såsom Gud talat, utan börja tänka och överlägga, huruvida det icke kan tagas t.ex. på något sådant sätt, att du får synden att vara oskyldig och så kan få bli fri i dess övande. O, Gud bevara dig då! Gud bevara dig då! Spring då från satan, så långt du kan komma. Fly då så hastigt du kan till Gud och hans ord allena. Göm där ditt öga, ditt huvud, ditt hjärta; och Gud skall frälsa dig och giva dig sin kraft, som skall göra all satans list till skam.

Hade Eva gjort så, hade hon genast ryst tillbaka vid första antydning av tvivel på ett Guds ord och skyndsamt flytt från en sådan, som ville rubba henne från det Gud talat, så hade hon icke fallit. Fallet skedde därigenom, att hon stannade hos frestaren och började tänka efter hans förestående och blev sålunda lösryckt ifrån Guds ord; och då stannade ögat på den förbjudna fruktens ljuvlighet, och nu föll hon. Gud bevara dig! Fly till Gud och hans ord, så räddas du.

Detta är vad som först är att märka vid alla djävulens frestelser. Sedan bör man ock veta, vart han egentligen vill med oss, när han söker föra oss ifrån ordet. Vart han vill med oss? Ja, det är den andra frågan, vi borde djupt betänka. Och därom skall han alltid själv ingiva oss något helt annat, än sanningen. Då han besvek Eva, sade han sig endast vilja förhjälpa de goda människorna till njutning och vinning; dels att den förbjudna frukten vore särdeles ljuvlig att äta, dels ock, att de skulle därigenom vinna en besynnerlig utveckling i förstånd, ja, »bliva såsom Gud».

Uti hans tal däremot ligger något högst märkvärdigt utmärkande för djävulen, nämligen att så fint fläta tillhoppa sanning och lögn, att det hela skulle vara en mäktig förförelse. Ty det var ganska sant, att deras ögon öppnades, när de åt den förbjudna frukten, att de nu fingo »förstånd om ont och gott», och att även Gud vet, vad gott och ont är, nämligen hos oss, det var ock sant; men huru de nu blevo »såsom Gud», det må var och en betänka. Så där är djävulens tungomål - en arglistigt uttänkt och fint hopvecklad lögnvävnad.

Men vart vill han egentligen med människan! Han har alltid två mål framför sig: först att föra oss till synd emot Gud; och sedan att föra oss till den eviga döden och förtappelsen. Det är två ting djävulen söker: först, att vi skola synda emot Gud; och sedan, att vi skola stanna i synden eller i förtvivlan och bli hans rov i evighet. Ty hans egentliga liv är att strida emot Gud och göra honom förtret; och för det andra att mörda själar. Och då vi nu sammanlägga, vad vi sett om hans strävande att föra oss ifrån

sanningen och till förtappelse, så inse vi, varför Kristus säger, att han är en »mandråpare av begynnelsen», samt en lögnare och lögnens fader (Joh. 8:44).

Men jämte sin egen lögn använder han ock med stor skicklighet till sin fördel allt vad i människan är. I synnerhet vår nu fallna naturs »lustar och begärelser». Jämte det han angrep Evas tro på ordet, så började han att uppväcka sinnliga begärelser hos henne och ingiva henne omåttliga föreställningar om, huru väl den förbjudna frukten smakade. Därmed inplantades det nu över hela människosläktet härskande väldet av lustar och begärelser. Hela människan är likasom sammansatt av sådana, vilket vi se redan hos de små barnen, förrän de ännu lärt något utifrån. Att något vara, något hava och njuta, detta sysselsätter alla människor. Då kommer djävulen och skaffar medel för var och ens begärelser, allt eftersom den ena eller andra är mer rådande hos oss.

En människa, som av naturen är synnerligt böjd för högmod, söker han att fånga med fåfäng ära och utmärkelser. Den, hos vilken vällusten är mest rådande, vet han att skaffa medel för dess tillfredsställande. Den, som är mer böjd för girighet, intager han med jordisk framgång och rikedomar o.s.v. Så kittlar han det arma hjärtat med en mycket livlig föreställning om den sötna eller lycka, som skall ligga uti det rådande begärets tillfredsställande. Och då nu verkligen mycket mer bitterhet och galla, än honung, ligger i synden, så vet han att mästerligt förneka denna sanning och fördölja det bittra, som synden har med sig, såsom samvetskval, skam, vanära och alla syndaslavens plågor. Men däremot, såsom nyss sades, meddelar han själen så kännbara intryck av den förnöjelse eller fördel, synden skall medföra, att hon förlorar allt förstånd, och hon föres såsom med förbundna ögon till slaktbänken (Ordspr. 7:21-22; 9:17-18).

Och märk framför allt, att han nu alldeles icke säger *allt* vad han vill, utan ställer sig i början ganska blygsam, likasom han endast begärde något av ringa betydelse. Men är nu det beviljat, kan han ock snart om en stor och uppenbar synd säga: »Den är ju dock liten; en liten dårskap skadar icke.» Han gör såsom ormen, vilken, när han blott kommit igenom med huvudet, drager sedan hela den hala kroppen efter sig. Genom en liten surdeg vet han att syra hela degen, genom en liten gnista att antända en hel skog. Och för att göra synden liten, plägar han förgylla henne med något vackert namn. T.ex. girighet måste då heta »nödvändig hushållsomsorg». Flärd och högfärd i klädsel måste heta »tillbörlig snygghet». Vrede och otidighet skall heta »allvar eller uppriktighet». Lögnen får heta »en snäll undflykt» o.s.v.

Och likasom han förförde Eva med föreställningar om huru deras ögon skulle öppnas, så kan han ock ännu förorda och utsmycka synden med det andliga gagn, du skall hava av henne, din förödmjukelse, din förkrosselse, då du likväl ingen förkrosselse har av synden, om du lärt att ursäkta henne. Korteligen, han är en slingrande orm, som på allt sätt vet att förgylla och förorda synden i frestelsestunden. Och kommer han med dig därhän, att du ursäktar synden, eller ock är utan tro, i endast lagiskt arbete med henne, då kan han så beröva dig all frihet, att du lika litet förmår att upphöra med att synda, som en sten kan stanna av sig själv, vilken börjat rulla utför ett brant berg.

Men vi återgå till de mer tillfälliga syndafrestelserna. Så snart han vunnit sitt ändamål, nämligen att människan syndat emot Gud, då är det genast slut med tröstepredikan. Då vänder han genast bladet om och börjar i samma grad uppfylla själen med fasa, förskräckelse och förtvivlan. Bullrar hela hjärtat fullt med de gruvligaste hotelser om Guds vrede och hämnd över dig, och kan nu framdraga de gruvligaste ord ur bibeln, om huru »Gud icke låter gäcka sig» och huru »förskräckligt det är att falla i den levande Gudens händer», att »det står intet offer åter för synderna» m.m. Allt sådant som är talat till förstockade syndare.

Så se vi att han gjorde vid det första syndafallet. Så snart synden var fullbordad, då var där ingen tröst mer, utan då flydde de arma människorna och gömde sig för Guds ansikte. Så se vi det i Judas Iskariots historia. Evangelisten säger, att det var »djävulen, som hade ingivit Judas i hjärtat, att han skulle förråda Jesus.» Och här se vi, att så länge gärningen icke var fullbordad, var där idel tröst och förespegling om den vinning, Judas skulle hava av denna gärning.

Vi se av historien därom, att det var med två ting djävulen hade uppmuntrat Judas till den förskräckliga gärningen. Först med de trettio silverpenningarna, som han framställt såsom en mycket stor vinst. Det se vi därav, att Judas i sin förtvivlan var så förbittrad på de penningarna, att han »kastade dem ifrån sig». Just i detta »kastade» ligger uttrycket av förbittring över dem och en bekännelse, att det var dessa penningar, som hade förlätt honom.

Det andra, som djävulen hade ingivit honom, var den trösten, att intet ont skulle vederfaras Jesus, ty evangelisten säger: »Då Judas såg, att han var dömd, ångrade han sig.» Dävulen hade således sagt honom: »Det skall icke bliva farligt; Jesus skall icke bliva dömd. Dels är han oskyldig, och vi hava lag och rätt i landet; dels ock kan alltid Jesus, i värsta fall, göra sig fri med sin allmakt; det kan icke på något sätt gälla hans blod.» Se, något så stort och äventyrligt skulle icke ske; det var blott något litet, Judas skulle göra, nämligen blott visa folket, vilken Jesus var, och det var ju icke någon stor gärning. O, att vi en gång kunde lära, huru djävulen målar synden i frestelsestunden!

Men nu, så snart gärningen var fullbordad, då tröstade icke satan längre. Då var där ingen ursäkt mer för synden. Då uppfylldes den arme mannens hjärta blott med de gruvligaste förskräckelser och en avgjord förtvivlan. Då var varken hos Gud eller människor någon barmhärtighet. Ej heller de överstepräster, som förut hade talat så väl med Judas, hade någon barmhärtighet med honom.

Då han nu kommer till dem, jämrande över sin synd: »Jag har syndat, då jag förrådade oskyldigt blod». Då svarade de endast: »Vad kommer det oss vid? Du må se dig om!» Så tröstar satan efteråt. De frambära icke ens en falsk tröst, såsom t.ex. »det är icke oskyldigt blod, han är skyldig till döden». Nej, det behövdes nu icke mer någon tröst för satans ändamål - och han är icke någon tröstare, där det icke behövs för hans anläggning - allt hade lyckats, det behövdes blott, att Judas genast gick bort och hängde sig - och gick bort till sitt rum. Sådan är den grymme listige djävulen!

O, att vi en gång måtte se, vart djävulen vill med oss! O, att vi en gång kunde prägla det i oss, så att vi i alla våra livsdagar aldrig glömde det, att då djävulen skall fånga och förgöra en människa, skola *två ting* på det allra livligaste föremålas henne. Nämligen först, att synden är *mycket ljuv eller vinstgivande*. Och för det andra: synden är *icke alls farlig*. Minns detta väl: *mycket ljuvlig* och *intet farlig*. Dessa äro de två färger som djävulen alltid lägger på synden i frestelsens tid. Kunde vi blott med en stark lut avtvätta dessa två färger på frestarens förkläde - o, huru vi då skulle gruva oss för all förhandling med honom såsom för helvetets eviga avgrund! Kunde vi blott se vart djävulen vill med oss på slutet, då skulle vi visst fly, så långt vi kunde komma, från den mest tjusande syndafrestelse. Måtte Gud för sin eviga kärlek och sin älskade sons förskyllan vara oss nådig och förläna oss *sin helige Ande*!

Men det allra mest äventyrliga, förvillande och uttröttande av alla djävulens stridssätt är dock det, som i egentligaste mening uttryckes med »ränker», nämligen hans *omkastningsmetod*. Det är att han helt oförtänt och lönligen slår om ifrån den ena sidan till en motsatt och antager en för hans egentliga väsende alldeles främmande gestalt. Eller frestar människan i en helt motsatt riktning mot förut och mot vad man kunde vänta. Detta är vad man icke snart vill tro om honom och vad icke många förstå. Detta är vad som väl må betecknas med »Leviatan, den snabba ormen, och Leviatan, den slingrande ormen» (Ef. 27:1).

Härpå se vi ett märkligt exempel, då satan frestar Kristus i öknen (Matt. 4:1-11). Han börjar med den naturligaste frestelsen, däri de närvarande omständigheterna skulle gynna honom, nämligen att till en hungrande tala om bröd och till en, som syntes alldeles övergiven i öknen, sätta i fråga, huru han kunde vara Guds Son (såsom Fadern strax före frestelsetiden betygat, kap. 3:17), och om han ännu längre borde vänta på sin Faders försorg.

Att sådant varit huvudsyftet i den första frestelsen: »Är du Guds Son, så säg, att dessa stenar skola varda bröd», kan man lätt förstå redan av vad man vet om djävulens egentliga ande, avund och bitterhet, och av det sätt, han brukade med Adam och Eva, då han började med att rubba deras tro på deras Faders ord. Men det blir oss i synnerhet klart, när vi betänka, huru denne samme fiende anfäktade Kristus på korset, då han genom människomunnar talade alldeles samma språk och sade: »Är du Guds Son, så stig ned från korset. Hjälp dig själv!» Och åter: »Han har förtrostat på Gud; han frälse honom nu, om han har lust till honom; ty han har sagt: Jag är Guds Son.»

Vem igenkänner icke här samma frestelse, då det nu heter: »Är du Guds Son, så kan du blott med ett ord göra dig bröd av dessa stenar; hjälp dig själv?» Denna första frestelse var således ämnad att i ingiva tvivel och misstro till den himmelske Fadern, och att Kristus skulle själv befria sig från lidandet och icke vänta på sin Fader. Detta är mycket utmärkande för djävulens ande.

Men märk nu omkastningen. När satan såg, att han alls intet uträttade på denna väg, utan stötte mot en orubblig förtröstan till Fadern och ett starkt fasthållande av skriften, genast slår han om och vill nu fresta Kristus till övermod och en sådan tro på skriften, som vore att »fresta Gud». (Att Matteus har den rätta ordningen i avseende på tiden för varje frestelse, se vi därav, att det var vid frestelsen *på berget*, som, även enligt Lukas, Jesus äntligen *bortvisade* satan. Och därefter kommo änglar fram och tjänade honom.)

Han för Kristus till den heliga staden och upp på tinnarna av templet, och vill nu, efter han hade en så orubblig tro på skriften, att han skall kasta sig ned från denna höjd och på skriftens ord vänta en sådan änglavård, att han icke skulle stöta sin fot emot någon sten. Han tänker i sin arga list: Vill du vara mycket stark i tron, så skall jag hjälpa dig därmed. Kasta ut dig i luften här. Inte behöver du såsom en svag människa gå utför trappor o.s.v. Se nu här den »slingrande ormen»; se här, hur samma fiende ingiver rakt motsatta frestelser. Den ena gången till misstro, den andra gången till övertro. Den ena gången till klenmod, den andra gången till övermod.

Han spelar alltid andligen samma farliga spel, som med den månadsrasande, vilken han kastade *än i elden, än i vattnet* (Matt. 17:15). Han frestar oss än till säkerhet, än till förtvivlan. Än till synd och än till själv rättfärdighet. Och kan han icke förmå oss hålla verklig synd för ingen synd, så ingiver han oss ett sådant samvete, att vi ock hålla *det* för synd, som icke är synd o. s. v. Men därom snart mera.

När nu satan såg, att han ingenting uträttade med de två första frestelserna, då slog han om ännu på en tredje sida. Han lämnar dessa mer andliga frågor och söker nu att ingiva Herren lust till världens härlighet. Han märker att Kristus vill vara blott *en lydig tjänare under Faderns ord och välbehag*, för att genom sin lydnad och sitt lidande frälsa människorna. Då söker han att vända honom ifrån denna lidandets väg, på samma sätt som sedan genom Petri mun: »Bevare dig Gud, icke skall detta vederfaras dig.»

Och han visade honom (förmodligen genom en syn) alla riken i världen och deras härlighet m.m. Även detta är honom mycket likt och väl beräknat, nämligen att efter en tid av lidande och brist, i öknens torrhet och ödslighet, söka tjusa och intaga sinnet genom ymnighet och rikedom. Den ena tiden retar han världen att t.ex. utmatta en Kristi tjänare genom förakt och förföljelse. En annan tid att göra honom ljum och världslikställig genom höga ämbeten och rikedomar. Sådan är satans omkastningsmetod. Ve den, som icke i tid giver akt därpå! Och väl den, som icke *tröttnar* härmed, även om han förstår denna satans djuphet! Det är just dessa omkastningar som äro både de mest förvillande och de mest uttröttande.

Man vill vanligen föreställa sig satan blott på *ett* sätt. Man vill icke tro att han är en dubbel, ja, en mångsidig ande som hastigt kan bliva sig alldeles olik. Så t.ex. tror man att djävulen är där, varest man frestas till något svart, till någon uppenbar synd. Men att han ock kan använda oskyldiga, ja, heliga och himmelska ting till vår förförelse, det vill man ganska sent tro. Du borde likväl böja dig för Guds ord, vilket uttryckligen säger, att han ock »förskapar sig till en ljusets ängel» (2 Kor. 11:14). Vad kan det betyda? Måne det betecknar frestelse till mord, hor och stöld? Eller till vrede, lögn och avund?

Men sådana frestelser blir han icke lik en ljusets ängel. Det ordet måste beteckna någon övermåttan skön och skinande gestalt av idel höga, heliga och härliga ting. Vi hava ock i vår text, v. 12, några ord, som på ett märkligt sätt tyda härpå, nämligen: »ondskans i himlarymderna).» Och Chr. Starcke förklarar dem sålunda: »Orden beteckna en alldeles förborgad och fin andlig ondska. En sådan som inte återfinns hos någon annan skapad varelse, utan endast hos andar.» Och denna utomordentliga finhet och list i fientliga anläggningar använder djävulen uti *himmelska ting*, vilka han så förvänder för oss, att vi, om möjligt, skola förvillas och bedragas.

Detta gör han då i synnerhet på det sätt, som nu är sagt, nämligen att han antager en för sitt vanliga och egentliga väsende alldeles främmande gestalt och frestar oss till något, som är helt motsatt emot vad

som i allmänhet utmärker honom. Det är ju t.ex. något utmärkande för satan att invagga människor i *säkerhet*. Han håller hela världen fångslad i en så djup sömn, att hon icke det minsta fruktar Gud, utan är så alldeles trygg, som om hon hade haft brev från himmelen därpå, att hon är i högsta nåd hos Gud, att intet ont skall vederfaras henne. Och detta allt oaktat hon lever alldeles fri i sina synder och aldrig vet av någon bättring inför Gud, icke heller att hennes tro behöver näras av evangelium. Att så trösta och tjusa människor är ju något utmärkande för den gamle ormen.

Tänk då, vilken besynnerlig vändning, vilken ny och främmande gestalt, då samma ande oupphörligt förskräcker och bekymrar människor, såsom han gör med de trogna, och ideligen inskjuter i dem oro, rädsla och otrygghet, fastän *de* veta med sig, icke blott att de genom Guds nåd gå en helt annan väg än världen, utan ock, att deras tro verkligen beror av evangeliets näring. Att de således leva av Kristi kött (Joh. 6:53-57) och alltså hava alla Guds ords försäkringar, att de äro i Guds eviga vänskap och nåd.

Dessa kunna dock med yttersta möda behålla någon trostillförsikt, fastän de ock dagligen betrakta evangeliets ord, för att nära sin tro och styrka sig emot misströstan. O, se här ett märkligt bevis på att här finns en fiende, en tänkande och nitisk fiende ibland oss. Och på samma gång, att den nya födelsen icke är ett tomt ord, utan innebär någon verklig och synnerlig omskapelse. Märk! då samma människa, som i en lång tid av sin levnad varit alldeles säker, under det hon dock levde utan Gud i världen, blir så förvandlad, att hon nu med alla anledningar till tröst, glädje och trygghet hädanefter blir ideligen anfäktad i sin tro och böjd för att misströsta. Vad hennes egen natur var, eller ock en tillskyndelse av tjusaren, det hava de många säkerhetsåren visat. Det måste då hava skett någon besynnerlig förändring med henne, eftersom hon nu fått den arten att rädas, eller ock har fienden alldeles förändrat sin plan med henne. Ja, det är båda dessa händelser, som nu inträffat.

Och samme satan som förut alltid tröstade och sövde henne, han är nu synnerligt fin och skarp i sina anmärkningar emot henne, för att nu beröva henne all tröst och frimodighet. Han, som förut beständigt fyllde själen med falskhet och skrymteri, nu kan han tusende gånger antasta henne just med denna ingivelse: Du är falsk, du är icke rätt allvarlig, du är icke helt och rent för Herrens skull trogen o.s.v.

På detta hava vi ett märkligt exempel i Jobs 1:a kap. Då Herren prisar denne fromme mans gudsfruktan, då är det satan, som (v. 9-11) säger: »Måne då Job fruktar Gud för intet? Har du icke omgärdat honom, hans hus och allt vad honom tillhör på alla sidor! Hans händers verk har du välsignat, och hans hjordar utbreda sig i landet. Men räck ut din hand och kom vid allt det han äger; sannerligen, han skall i ansiktet säga dig farväl.» Så talar satan. Är det icke en arglistig ande! Märk, huru fint han nu vet räkna ut, att Job icke skall kunna vara så from och gudfruktig för Herrens egen skull, utan endast av egen nytta.

Just detsamma, som Kristus i Joh. 6:26 antyder om det folket, som hade »ätit av brödet», varmed han en dag spisade dem, och *därför* sökte honom, detsamma säger nu satan om Job, då det *icke* var händelsen. Men däruti har han nog rätt, att Job icke var oöverbinnelig, utan väl skulle kunna uttröttas av svårare frestelser till att försynda sig emot sin Gud. Därför, sedan det första provet icke lyckats för satan, säger han ännu en gång (kap. 2:4-5) till Herren: »Hud för hud, och allt vad en man har, giver han för sitt liv. Men räck ut din hand och kom vid hans ben och vid hans kött; sannerligen han skall i ansiktet säga dig farväl.» Sådan är satan. Här bekräftas vad Rambach säger: »Satan vill med våld intrycka i Guds barn, att de äro skrymtare, och visar till den ändan för det anfäktade samvetets ögon en hop begångna fel, eftersatta plikter och flera oriktigheter.

Därtill använder han dels all sin list och våltalighet till att förringa det goda som Gud verkat i själen. Dels upprör han också våra fördärvade lustar och nyttjar dessa till att påbörda oss sin falska beskylldning, det att vi äro skrymtare. Han söker så oförmärkt inblåsa hos oss sina onda ingivelser, att vi icke märka, det de komma ifrån honom, utan håller dem för våra egna tankar.

Sedan gör han själen uppmärksam på alla hotelser som finns i skriften för skrymtare och obotfärdiga. Han visar henne alla plågor och dödliga pilor som Gud har i sin rustkammare, liksom vore allt för hennes skull tillrett. Däremot sätter han liksom bommar och lås för de nådiga löften och tillsägelser, varmed Gud tröstar alla bekymrade, liksom de icke tillhörde den anfäktade själen.

Betänk detta väl och bered dig därpå, att han så skall anfakta även dig, om du utgått från hans rike och lever av Kristus.

Vidare: det är ju satans egentliga natur att fresta människor till synd och förakt för Guds bud, att så tjusa hjärtat, som om ingenting vore synd. Vem skulle då kunna tro, att det ock är samma satans verk att en annan gång *göra till synd*, vad som *icke är* synd, det som Gud aldrig talat om, det som varken strider emot något bestämt Guds ord eller emot den allmänna kärlekslagen. Ja, till och med det, som *är gott*, det, som Kristus själv gjorde, det, som Gud förordnat eller kärlekslagen bjuder, det kan djävulen göra till synd. Och däremot gör han till helighet och god gärning det, som Gud aldrig befallt. Det som icke är till någons nytta, utan tvärt om. Vilket spel han driver i synnerhet för att föra ögat bort ifrån det som är stort och väsentligt, och fångsla det vid skuggbilder.

Härpå hava vi många exempel i Kristi tid, då först *de*, vilka »voro av den fadern djävulen», straffade själva Herren Kristi goda gärningar såsom synder - än att han bröt sabbaten, än att han drack vin, än att han var för mild emot syndare o.s.v. Men även Kristi egna lärjungar förvillades så av satan, att Herren måste tilltala själva Petrus så: »Gå bort ur min åsyn, satan, du är för mig en stötesten» (Matt. 16:23). Och en annan gång bestraffade lärjungarna det, som Kristus kallade en »god gärning» (Matt. 26:8-10). Korteligen: likasom Gud är ett saligt och kärleksrikt väsende, för vilket allting är gott och behagligt, som icke är olydnad emot hans bud och strider mot kärleken, så är satan en ond och osalig ande, som antastar allt vad de trogna göra - då han däremot smickrar sina egna barn för allt vad de göra.

Äro nu dessa anfäktelser korta och övergående, och bliva de bemötta såsom frestelser, då uträttar satan intet mer, än att han håller oss vakna och väl utröttar oss vid detta livet. Men frestelsen är till döds när han lyckas att helt förvända *sinnen*, så att han förer oss ifrån ordet och ifrån den rätta nådevägen till någon ny och falsk väg. Vi hava förut, med Judas för ögonen, sett, huru djävulen vill föra oss i synd och säkerhet. Vi tala nu om *ljusets ängels* gestalt. Det stora mästerverket av honom i denna egenskap sker då, när han förer sanna nådebarn, som i sin andliga fattigdom hade blott i Kristus sitt allt, både sin rättfärdighet och sin starkhet - förer sådana ifrån den sanna nådens och helgelsens väg till något eget arbete, varigenom de stanna antingen i den självtagna andlighetens uppblåsthet, som omtalas i Kol 2:18-23, eller i den trälldom, som omtalas i Gal. 5:1.

Detta storverk utför han i synnerhet därmed, att han så ideligen antastar och förklenar den helgelse, som vi hava blott genom tron och kärleken och Andens tuktan, genom förblivandet i vinträdet, att han bringar oss till att rent av misskänna den helige Andes eget verk, som födde oss på nytt, och söka en helt ny väg, där vi skola själva göra och vara något, där vi icke skola så enfaldigt »hålla oss till huvudet, varifrån hela kroppen, understödd och sammanhållen av lederna och senorna, tillväxer med *den tillväxt, Gud giver*» (Kol. 2:19). Utan han intalar oss, att det icke går an att så vänta allt av Kristus, att för all brist endast fly till Kristus. Nej, du skall nu företaga något nytt, något eget arbete med din helgelse. Alltså en ny väg, där du icke skall vara så fattig och eländig, som du varit hos Kristus. Märk! det andliga liv, som Gud själv verkade, då du kom till tron och blev salig i oförskyldd nåd - det livet, vari du själv var fattig och missnöjd med dig och hade endast Kristus, men i honom allt - *det* livet duger icke. Du skall söka en väg, på vilken du skall varda heligare än du på trons väg blivit. En väg, där du icke skall vara fattig och missnöjd med dig. Här är den skinande vita djävulen framme. Här är »ondskans andlighet i det himmelska». Så fin att intet människoöga kan se den.

Ty att nu, när det blott är fråga om att varda heligare, misstänka en satans anläggning, det är så orimligt för förnuftet. Det är som om någon skulle lära oss att vi borde vara rädda för gudsfruktan, helighet och allvarlighet. Ty blott något sådant skall det heta. Här kan endast Guds Ande hjälpa dem, som hålla sig hårt vid ödmjukheten och hålla ögat strängt fäst vid Guds ord, t.ex. Joh. 15:4-5; Gal. 3:2-5; Rom. 7:6, 12-13; Kol. 2: 6-10.

Till dessa onskans finare andligheter hör ock, att den änglklädde fienden bringar själar, som redan smakat det himmelska mannat, att ledsna vid detta gamla ordet om Kristus och den »lära, som hör till gudaktighet», och gör dem lystna efter andra nyheter. Eller förer dem på höjderna av fördolda heliga hemligheters rannsakande, varigenom Kristus och de nödigaste grund sanningarna komma från deras ögon och kristendomen sättes i en uppblåst vetgirighet. Snart följer därpå, att de bliva »sjuka i spörsmål» och »fåfängt uppblåsta» i en andlig egensinnighet och högmotsanda, så att de av ingen mer vilja låta rätta sig, utan det är för dem alldeles avgjort, att Anden just givit dem det rättaste ljuset. Då döma de

allt, som icke är efter deras sinne, såsom bestämt orätt - fastän Gud aldrig plägar giva det största måttet av ljus åt de uppblåsta. Och då djävulen förut hållit oss sovande i den gamla *döda tron* på både sant och falskt, så ingiver han oss nu, då vi vaknat, att också misstänka själva *de sanningar*, med avseende på vilka vi sov, så att vi omsider skola hålla ingenting för visst och sant. Dit vill han komma med oss. Och detta allt under det vackraste föregivande av blott sökande efter sanningen.

Detta är ett bland de finaste konstgrepp av onskans andligheter uti himmelska ting. »Ty», säger här Luther, »du skall vara alldeles viss på, att satan nu icke kommer framvältrande i någon svart och hisklig skepnad, eller säger: "Jag är satan, vakta dig för mig!". Utan han pryder sig på det allra fagraste med Guds ord och namn. Han anför även samma skrift och språk som vi anför, älska och bygga på. Han föregiver därjämte förträffligt allvar och andakt, såsom en trogen och from predikant, vilken intet annat söker, än Guds ära och själars salighet.» Men att det är satan, och icke en god ande, det märker man av frukterna, vilka äro, att redan omvända och saliga själar »varda vända ifrån den enfaldiga troheten mot »Kristus» till »onyttiga spörsmål». Märk! då det sker just, såsom aposteln säger, att de föras ifrån »den lära, som hör till gudaktighet», och bliva »sjuka i spörsmål och ordstrider, av vilka uppkomma avund, tvedräkt, smädelser, onda misstankar, häftiga strider» o.s.v., då de eljest skulle hava fullt upp att göra med de stora nödiga styckena, tron, kärleken, ödmjukheten, gudaktigheten, köttets dödande, »och att bereda sig för himmelen - när de föras från detta nödvändiga, då förstå vi, att det icke är av en god ande.

Men att djävulen bedriver detta under det allra skönaste utseende av sanning och Guds ord, därom talar Luther mer, som vi här vilja anför. Han säger: »Så gör nu djävulen genom vår tids sakramenterare och andra, vilka ock anför skriften och vilja därmed bevisa sin sak. De förehålla oss våra egna språk och bruka höga och förträffliga ord, Kristi ära och namn. De förebära därjämte en makalös kärlek och omsorg om själarna. "Se, kära kristen", säga de, du har Guds ord. Din egen tro säger ju att Kristus farit till himmelen och sitter på Faderns högra hand. Hur kan du då tro att han skulle finnas i bröd och vin" o.s.v.?

Se, detta är ett rätt listigt anlopp och påklappande, icke såsom av satan, utan smyckat såsom Kristi ord och sanning, varmed han intager och borttrycker de oförståndiga och säkra själarna. Så gjorde han ock fordom genom arianerna, som förnekade Kristi gudom. Du må icke tänka, att de ville synas strida emot skriften! O nej, *det* var så långt därifrån, att de tvärt om förebrådde de kristna, att *de* vek från skriften, sönderdelade gudomen och gjorde flera än *en* Gud. Sådant pryddes de med så fagert sken och kostliga ord, att de drogo till sig nästan hela världen, till dess knappt en eller två biskopar blevo stående, genom vilka Gud uppehöll kristenheten.»

Men sedan detta var förbi, kom ett annat den listige djävulens anlopp, genom påvens verklära, emot trons rättfärdighet genom Kristus, varmed han ock listigt brutit sig in, i det han därpå lämpat vad skriften talar om goda gärningar och utvärtes rättfärdighet, och införde alltså ett stort sken av heligt leverne.

Djävulen kommer alltid med något så fagert föregivande som stämmer överens med människoförnuftet och är för detsamma behagligt. Därför faller så allt hoptals till, såsom vore det ett kostlig ting, som ingen kan hindra. Här fordras ett högt andligt förstånd, som håller sig hårt vid Guds ord, om det skall kunna förstå och vederlägga sådant.

Så angriper han ock var och en i synnerhet förnämligast med andliga anfäktningar för tron och över den höga artikeln om Kristus. Där kan han ingiva dig så många tankar, varmed han vill borttaga och vränga ordet för dig och föra Kristus ur din åsyn, så att du endast ser på dig själv och vad du gjort eller icke gjort etc. Ja, han skall hemligen ställa sig själv så härlig för dig, som vore han själva Kristus i sitt majestät, och förskräcka dig såsom den domare, som kräver *dina* gärningar av dig. Ja, ock bedraga dina tankar om tron och Kristus, att när du verkligen icke lever av tron på Kristus, utan blott i din egen fromhet, du skall mena, att det i denna sak står väl till med dig. Och likväl är där intet annat än din egen inbillning och andakt. Om du nu så fortfar och grälar med satan och icke kan värja dig med Guds ord, utan låter locka dig ifrån ditt värn och din fördel, så jagar han dig omsider så i trängseln och förvillar dig, att du slutligen icke vet, var någonstans du har Kristus eller hans ord och din tro. Men om denna trons kamp äro de flesta människor okunniga.

Av allt detta kunna vi nu märka, att det är väl av nöden, att »var och en här är vakande och uppmärksam på alla sidor och besinnar, att djävulen icke är långt borta, utan är ständigt omkring oss och passar på, huru han på något sätt måtte kunna fånga oss. Det är väl av nöden att vaka, på det han icke må få avspisa oss med sina ingivelser, eller med något sken, i stället för Guds ord.» Vi hava våra trosartiklar noggsamt grundade i skriften. Håll dig därvid fast och låt dem icke vrängas för dig genom några falska utläggningar och uttydningar efter förnuftet, huru de därmed rimma sig eller icke. Utan när man vill inbilla dig något annat av förnuftet, och ditt eget grubbel inblandas däri, så säg: »Här har jag Guds eget ord; därvid vill jag förbliva och icke vidare tänka, fråga eller höra eller grubbla, huru det eller det rimmar med förnuftet.»

Och sålunda hava vi nu efter apostelns ord sett, hurudan vår fiende är, samt vad vårt stånd eller ställning är här på jorden - nämligen, att vi här måste ligga i ett beständigt krig, och att en kristen, som vill behålla sina dyra skatter, måste rusta sig till en daglig kamp. »Har han icke att strida med partier och falska läror, så har han alltid invärtes i hjärtat ett stridsfält, där han har att kämpa emot alla djävulens listiga anlopp, emot säkerhet och synd, emot otro och misströstan, emot falska tankar och ingivelser, emot höga inbillningar m.m. Och måste var dag och timme vänta sig nya stötar eller anfall och försökelse, inifrån eller utifrån. Det blir icke annat av; ty denne ande kan omöjligt vara stilla. Han är Guds och våra själars avsvurne fiende, därför söker han oavlåtigen att på något sätt komma åt dig, för att taga ifrån dig icke penningar eller förgängligt gods, utan själens salighet och det eviga livet. Därför må vi väl giva akt på vad aposteln vidare förmanar oss.

Nu följer i texten: »*Tagen därför hela Guds vapenrustning, att I mån kunna motstå i den onda dagen, allting väl uträtta och bliva bestående.*» Märk nu hur aposteln talar. »*Tagen därför hela Guds vapenrustning*» - *därför*, d. ä. eftersom vi hava en så fruktansvärd fiende, osynlig, mäktig och övermåttan listig och ondskefull, så *tagen hela Guds vapenrustning*, icke någon egen, utan *Guds!* Här förslår ingenting mindre; och icke blott någon del därav, utan »*hela*, Guds vapenrustning».

Grundtextens ord betecknar den fullständiga vapenrustning, varmed en tungsköldad krigare var beklädd, och vars förnämsta delar aposteln strax härefter uppräknar. Men dessförinnan, eller i det språk, vi nu betrakta, har aposteln ännu ett ord, som är ganska bekymrande. Han nämner *den onda dagen* - »att I mån kunna motstå i den onda dagen.» Väl kan man med Luther säga, att hela detta livet är den onda dagen, jämförd med den saliga evighetens goda, fridfulla dag. Men aposteln menar här säkert något annat, nämligen vad Kristus kallar »frestelsens stund» (Uppb. 3:10), eller de särskilt svåra frestelse-tiderna (Luk. 8:13; Job 1:13- 20; Ps. 32:6, Matt. 7:25-27).

Och det må var och en veta och betänka, att icke alla dagar äro lika här på jorden! O, det är vissa dagar i vårt liv, som äro förskräckliga dagar. Visserligen är en trogen alla dagar underkastad några frestelser - blott det, att man icke visste av någon frestelse eller strid, vore frestelse nog - men därtill komma ännu vissa tider i vårt liv, då fienden, med Guds tillstodjelse, gör sina kraftanfall, gör egentlig stormning med någon viss svår frestelse, eller med flera på en gång, så att man icke känner annat, än att man alldeles måste förgås. Det är sådana tider aposteln här kallar *den onda dagen*.

Därför, om du ock nu har det mer stilla och lugnt, var därför icke säker. Det väntar på dig en ond stund, det kommer ännu andra dagar. Bered dig därpå. Låt icke förgäves förmana dig att påtaga Guds vapenrustning. *Den rättfärdige varder med möda frälst.* Huru skall det då gå med dem, som i tysthet öva den falskheten inför sig själva, inför Herren och hans ord, att de låta *andra* taga det åt sig, andra bekymras, andra rusta sig och arbeta med bön och ordets betraktande, för att både kunna tro och leva kristligen, men *de* gå lediga, lätta och sorglösa? Skall det ändå gå lika väl för dem? Så säger icke Herrens ord. Så säger icke erfarenheten. Därför, *tagen verkligen* på eder hela vapenrustningen, om I viljen bestå i *den onda dagen*, allting väl uträtta och bliva bestående, om I viljen bliva krönta såsom segrare, när Herren kommer att utdela lönen.

Vi gå nu att betrakta varje särskilt stycke av vår vapenrustning. *Stå därför omgjordade kring edra länder med sanning.*

Detta är det första, som tillhör vår rustning till striden. Talesättet är lånat från den tidens stridssätt, när aposteln skrev. Krigaren skulle nämligen med en gördel eller bälte omlinda sina länder, vilket tjänte icke blott till att uppfästa de långa kläder, som den tiden brukades, och vilka eljest fladdrade omkring

och hindrade löpandet, utan ock att giva kroppen en viss fasthet och hållning. Och som stridsgördeln ofta var beslagen med metallplåtar, så utgjorde den också ett skydd emot svärdshugg och pilar. Detta är nu det första aposteln nämner, eftersom omlindningen med gördeln just antydde, att man *beredde sig* till en drabbning (Luk. 12:35-36; 1 Petr. 1:13).

Men vad är nu själva gördeln, med vilken vi skola omlinda oss? Aposteln säger: »med sanning». O, den gudomliga visheten! Här talar Herrens Ande. Det första är, att vi omgjorda vårt sinnes länder med sanning. Liksom vår fiendes egentliga väsende och kraft är lögnen, falskhet, lögn och förställning, så skall vårt första vapen emot honom vara sanning. Men ordet »sanning» har i skriften en tvåfaldig betydelse, nämligen först lärans sanning eller Guds ord, och det skulle då beteckna, att vi böra rusta oss med en klar och viss kunskap i Guds ord, så att vi icke låta oss förföras av mångahanda och främmande läror.

Men för det andra betecknar ordet också sanning i vårt väsende, d. ä. uppriktighet, allvar, verklig mening, att vi uti allt endast vilja veta, vad Gud vill, för att göra därefter. Denna bemärkelse har gördeln, då den också tillägnas Kristus, så att det om honom heter: »Rättvisa skall vara hans länders bälte, och trofasthet bältet om hans höfter» (Jes. 11:5). Då nu ordet sanning har denna tvåfaldiga betydelse, hava tolkare ganska mycket bemödat sig att avgöra, vilkendera betydelsen aposteln här åsyftat; men det torde icke vara utan orsak, Herrens Ande uttryckt sig så, att det kan tagas på båda sätten; vi böra utan tvivel omlinda oss med sanning i båda bemärkelserna.

Såsom vi redan betraktat, finnes intet kraftigare medel emot alla djävulens förförelser, än att hårt fasthålla *vad Gud talat i sitt ord*, så att vi svara frestaren endast: *Det står skrivet*. Detta är ock sannerligen ett fast bälte om vårt »sinnes länder». Likasom krigarens eljest kringfladdrande kläder fastbundos med stridsgördeln, så skola våra kringsvävande tankar hårt fästas med sanning, så att vi alltid säga: *Det och det har Gud sagt*; och »himmelen och jorden skola förgås, men icke *ett* ord av hans mun»; det *Gud själv* talat, det är visst och fast; därvid förbliver jag.

O, vilken salig trygghet, att så få omgjorda sig med Guds egen sanning! Och detta är det första och nödvändigaste, om vi skola stå fast under förförelsens onda dag. Vi hava sett, huru det gick med Eva, då hon blev lösgjord ifrån vad Gud hade sagt. Och å andra sidan, huru själva Herren Kristus icke använde något annat mot frestaren än: »Det står skrivet». Låtom oss alltid hårt omlinda oss med *sanning*. Gud hjälpe oss därtill!

Men vad är all fasthet i läran, om vi icke hava ett av Guds Ande verkat allvar uti sinnet, så att vi uti allt endast vilja veta, vad Gud vill, för att göra därefter? Vad hjälper krigarens vapen, om icke livskraft finnes i hans lemmar? Då faller svärdet av sig självt ur hans hand. Så lämnar man ock av sig själv ordets sanning, om icke den av Guds Ande verkade sanningen i hjärtat, uppriktigheten i sinnet kvarbliver. Varje människas hjärta är av naturen fullt av skrymteri och falskhet, »alla människor äro lögnaktiga» (Ps. 116:11), det är endast i den nya födelsen Herrens Ande skapar i oss detta heliga allvar i sinnet, att man säger: »Kosta vad det kosta vill, om jag ock skall dö därför, blott jag får veta, vad Gud menar, huru han vill hava det; hans vilja skall vara mitt rättesnöre.» Då vill jag giva akt på allt Guds ord. Då vill jag icke utvälja några vissa gärningar och iakttagelser, då aktar jag även på det innersta, på hjärtat, tankar, begär och hemliga böjelser, som ingen människa ser.

Därigenom blir jag väl i allt straffad och nedslagen över mig. Men då även Kristus blivit förklarad för min själ, och jag har förlåtelse för allt, så att jag fröjdas åt en beständig nåd, så har jag ock en innerlig kärlek till allt vad Gud vill, och då är det sanning i min gudaktighet, när jag gör det goda av hjärtats lust och icke av tvång. Jag vandrar nu inför Guds ansikte med både min inre och min yttre människa, och blir därigenom alltmer rensad, uppriktig och sann i tankar, ord och allt mitt väsende. Detta är helt och hållet ett verk av Herrens Ande, som ock, därför att han verkar sanning i vårt väsende, kallas »sanningens Ande»; och hela nya födelsens verk i oss kallas därför att »vara av sanningen» (Joh. 18:37) och »vandra i sanningen» (3 Joh. v. 4).

Men allt vad Gud verkat vill djävulen förstöra. Därför arbetar han beständigt på att ånyo göra själen falsk och slapp, att hon icke skall vara så noga uti att akta på Guds mening och vilja. Då fordras att

genom den erhållna nåden allvarligt rädas för detta hans svek och vara synnerligen nogräknad, att icke någon falskhet i sinnet inrymmes, utan vid första förnimmelse därav genast ropa till Gud: Låt hellre allt annat ont hända mig, blott jag icke blir falsk inför dig! Använd hellre de bittraste medel, o Gud, blott du gör mig rätt uppriktig inför dig! Detta är ock att omgjorda sinnets länder med sanning. Och övas icke detta, så är allt förlorat.

Att en kristen ännu känner ormasäden hos sig krypa i naturen, uti alla onda böjelser, även falskhetens och skrymtaktighetens, det är icke till döds, så länge den uppriktige Anden kämpar däremot, förbannar detta ormayngel och åkallar Gud. Ja, den som ingen falskhet känner hos sig, utan tycker sig vara alldeles ren därifrån, är redan sövd av dess anda. Men då blir falskheten till döds, när man börjar hylla densamma, gör hemligt förbund med honom och ämnar att följa honom. Då är själva anden och väsendet falskt. En sådan kristen kan icke föra Andens strid.

Nej, visste han ock blott i en enda sak med sig, att han hyllar falskheten, så är han genast vanmäktig, skygg för Gud, feg i striden och ostadig i all sin vandel. Däremot, där uppriktigheten bor, där kan djävulen ingenting uträtta, ty där göra alla frestelser till synd blott förökad bön och gudsfruktan. Härav se vi, att den uppriktiga, sanna anden är ett nödvändigt och väldigt vapen, ett stridsbälte, som ger fasthet och hållning åt Kristi stridsmän. Men såsom endast Guds Ande kunde giva oss densamma, så kan ock endast han bevara den i oss. Börja vi blott tro på oss själva i detta stycke, så är åter allt förlorat. Den rätta uppriktigheten uppenbarar sig i *rädsla för sig själv*. Gud, »tag icke din helige Ande ifrån oss!»

Nu följer ett stycke av vår vapenrustning, för vars försummande mycken ångestsveit och många tårar flutit på kristnas sömnlösa viloläger, då de något för sent vaknat däröver. O, att varje ung kristen ville i tid låta säga sig, huru viktigt det stycket är, som heter: *klädda i rättfärdighetens pansar!* Vi säga icke, att ett rättfärdigt leverne, som här åsyftas, är själva salighetens villkor - nej, väl kan en själ intaga himmelen, fastän hon i detta avseende är straffvärd, om hon dock ännu har någon gnista levande tro på Jesus (1 Kor. 3:15). Men det säga vi: om var och en förstod vart djävulen kan föra honom, och vilka hjärtequal som vänta honom, blott därför att han är vårdslös om levernets rättfärdighet - o, huru han skulle bedja, vaka och bedja om en rätt gudfruktig ande och vandel.

Men innan vi vidare betrakta detta, vilja vi först i korthet förklara själva textorden. Det stycke av vapenrustningen, som nu följer, är bröstharnesk eller pansaret. Detta de forna krigarnas harnesk var vanligen av metall och gick från halsen till veka livet, där gördeln tog vid.

Nu säger aposteln, att också Kristi stridsmän skola vara beklädda med ett sådant bröstharnesk, men icke av metall, utan ett andligt harnesk, till skydd för den invärtes människan. Och varav skall detta vårt andliga bröstharnesk bestå? Aposteln säger: av rättfärdighet - »klädda i rättfärdighetens pansar». Rättfärdighet skall vara vårt bröstharnesk. Men då skriften talar om en kristens rättfärdighet i två olika bemärkelser, nämligen först Kristi oss tillräknade rättfärdighet, som ock kallas trons rättfärdighet, med vilken allena vi bestå inför Gud. Och för det andra levernets rättfärdighet, som består uti den av Anden i oss verkade nya lydaktigheten eller helgelsen i sinne och vandel; så kan man ännu fråga, vilkendera av dessa två rättfärdighetens betydelser aposteln här åsyftar, antingen den oss tillräknade eller den i oss verkade.

Av 1 Tess. 5:8, där aposteln också talar om ett par av dessa vapen, kunde man tycka, att han med »pansaret» menar rättfärdigheten i båda dess bemärkelser, då han där säger: »iklädda trons och kärlekens pansar, med frälsningens hopp till hjälm». Men då vi närmare betrakta det stället, så se vi, att aposteln där endast velat påpeka dessa tre förnämsta verk av Anden uti oss, som han även i 1 Kor. 13:13 sammanställer: »tron, hoppet och kärleken, dessa tre», och har här (i 1 Tess. 5:8) sammanfattat dem under blott två vapen, pansaret och hjälmen; då måste både tron och kärleken innefattas i bröstvapnet.

Men då han i vår text uppräknar alla stycken av den fulla vapenrustningen och därvid särskilt talar om tron, som omfattar Kristi rättfärdighet, såsom ett särskilt vapen - »jämte allt detta tagen trons sköld» - så synas de tolkare hava rättast fattat aposteln mening, vilka, lika med Luther, förstå med rättfärdighetens pansar levernets rättfärdighet. Den tolkningen vinner ytterligare stöd av ännu ett bibelställe, där dessa vapen förekomma, nämligen Jes. 59:17, där det säges om själva Kristus: »Han klädde sig i rättfärdighet såsom ett pansar och segerns hjälm var på hans huvud.»

Där måste rättfärdigheten nödvändigt beteckna den inneboende, i sinne och vandel utövade. Och nu är det i alla fall givet, att en kristen måste först äga Kristi tillräknade rättfärdighet och leva av tron, innan han kan hava dess frukt, levernets helgelse. Men om tron talas särskilt längre fram, såsom redan är anmärkt. Nu blir frågan: huru kan levernets rättfärdighet vara ett vapen i den andliga striden, och så viktigt, att det skall utgöra en kristens bröstharnesk? Det skola vi snart finna. Djävulen tränger sig på de kristna med all makt och vill om möjligt utsläcka allt Guds verk i vår själ, både gudsfruktan och tron; och härtill använder han först och sist synden.

Vi hava förut betraktat, huru djävulen söker tjusa och söva oss i synden, genom att ideligen utmåla henne såsom icke farlig, men mycket ljuvlig eller vinstgivande. Kan han därmed uträtta, att du endast blir vårdslös och icke tager det så noga och därför, om ock icke egentligen med uppsåt, utan mer av vårdslöshet, låter något bliva vana, som du vet vara synd och Gud misshagligt, så kan han därmed smånigom så förhärda ditt hjärta, att det till slut icke mer kan röras av Anden.

Tecknen till en inträdd förhårdelse äro, att synden blir dig allt mindre betydande. Du har allt mindre behov av nådastolen, och du blir på samma tid alltmer stark i din tro, ju mer du syndar - alltmer modig, säker och självklok. Vi säga med eftertanke: tecknen till en inträdd förhårdelse äro sådana. Ty helt motsatt verkan hava frestelserna och synden hos dem, som förbliva i Guds fruktan, nämligen att synden blir dem alltmer avskräckande, och de börja alltmer styggas vid sig själva och allt hårdare ropa och skria vid nådastolen - de bliva således alltmer gudfruktiga, ju mer frestelser och uselheter de hava att kämpa med.

Men likväl äro även dessa senare i fara, nämligen att förlora den verkliga barnaförtröstan till Gud och därigenom avlägsna sig ifrån honom och stanna i otrons mörker och förtvivlan. Och se, båda dessa olyckliga utgångar av striden åstadkommer satan genom ett och samma medel, nämligen synden. Mot båda dessa dödsorsaker, förhårdelse och förtvivlan, hade en trognare vaksamhet mot synden och större lydaktighet för Herrens varningar varit ett medel.

Ju noggrannare uppmärksamhet på även det minsta, som Guds ord talar om, desto mer gudfruktigt blir sinnet, och desto klarare blir ock Andens vittnesbörd om barnskapet. Ju vårdslösare du är, desto mer självbelåten och säker blir du, men ock desto svårare din förtvivlan, när dess tid kommer. Men då det närmaste medlet mot förhårdelse är att hårt omlinda sinnets länder med *sanning*, eller det uppriktiga sinnet, som desto mer rädes, ju mer vi frestas, vilket stycke vi förut betraktat; så vilja vi nu förnämligast fästa oss vid den fara för barnaförtröstans fördrivande, som ett vårdslöst leverne medför. Först är det vår dagliga erfarenhet, att ju svårare synder samvetet kan framdraga, desto svårare blir det oss att tro själva nådens tillräcklighet, desto svårare förskräckelser för Guds vrede kan djävulen inskjuta.

Men emot denna otrosfrestelse hava vi dock alltid de klaraste Guds ord, som säga oss, att om synderna ock vore blodröda, eller så många som sanden i havet, skola de dock icke uppväga den försoning, som är skedd i Kristus Jesus. Vi äro dock ändliga väsenden, men vår Försonares offer är av ett alldeles oändligt värde. »Jesu Kristi, Guds Sons, blod renar oss från all synd.» Här hava vi således klara Guds ord till hjälp. Men däremot blir denna otrosfrestelse nästan ohjälpligt svår, när det blir så ställt, att vi tyckas hava Guds ord emot oss - vilket sker, när vi angripas med frågan om vår tros äkthet och bevis på en tid, då vi levat vårdslöst och det synes, som om tron ingenting uträttade.

Ett svårt tillfälligt syndafall bevisar icke, att det var ingen tro. Men ett i allmänhet vårdslöst leverne, där ingen strid och kamp mot fördärvet förnimmes, icke heller några Andens frukter, kärleksnit, ödmjukhet m.fl. - det utgör ett betänkligare tecken.

Vi se här, vad vårdslösheten kan medföra. Tänk, när nu den listige anden, som kunde så fint och ihärdigt strida med Herren Gud över äktheten av Jobs fromhet, den han ville göra till falsk och egennyttig - tänk, när denne spetsfundige fiende rätt angriper ditt arma hjärta, som är fullt av synder och syndmedvetande och dessutom alltid böjt till otro och misströstan - huru vill du då reda dig? De som hava erfärit det, de veta, huru alldeles förskräckligt han kan anfakta våra hjärtan med t.ex. följande inkast mot vår tro: »Nog är det sant, att Kristi förtjänst är fullkomlig och tillräcklig för alla synder; men icke varda därför alla människor frälsta. Det beror ju ännu på, om din tro är rättskaffens, sann och levande; ty icke kan den döda tron intaga himmelriket. Nu, var äro bevisen, att din tro är sann och levande? Tron utan gärningar

är död. Vart och ett träd, som icke bär god frukt, skall avhuggas och kastas i elden. Var äro de gärningar och goda frukter i ditt liv, som bevisa, att din tro är levande och sann?»

Se, med sådana frågor kan den spetsfundige fienden gruvligen martera och förgöra dig, om du icke är väpnad häremot.

Men huru skall nu det kristliga levernet bliva ett bröstharnesk emot ett sådant djävulens anfall? Och skola vi därför leva kristligen, att vi måtte kunna bevisa vår tro? Är icke just den bevekelsegrunden till ett kristligt leverne redan något falskt? Svar: Detta sista är så riktigt och tänkvärt, att vi må väl något närmare skärskåda den frågan. De som göra goda gärningar blott i det ändamålet och av den bevekelsen, att de skola bevisa sin tros äkthet, de bedraga sig själva.

Då aposteln Jakob säger: »Visa mig din tro med dina gärningar», så talar han icke alls om bevekelsegrunden för de gjorda gärningarna, utan endast om trons bevisning. Bevekelsegrunden måste vara själva tron, nåden och kärleken till Gud och hans vilja; såsom Paulus säger: »Kristi kärlek tvingar oss.» Blott det kristliga leverne, som härflyter av tron, kan bevisa trons äkthet. Blott de frukter, som vuxit av trädet, kunna bevisa trädets art.

De själar, som utan trons verkliga förening med sin Frälsare och därav flytande kärlek och lust, göra goda gärningar blott för att visa, att de äro kristna, de fästa handgjorda frukter på ett träd, som eljest inga hade. Gud bevare oss för skrymteri! Således tala vi här endast om den levernets rättfärdighet, som flyter av tron, som är Andens frukt. Men nu säger Herren Kristus, att de grenar i honom som bära frukt, de hava visserligen all saft och livskraft endast av föreningen med honom; men likväl säger han, att ett yttre rensande av desamma gör, att de få bära ännu mera frukt - »dem rensar vingårds mannen, att de må bära mera frukt» (Joh. 15:2).

Likasom nu denna rensning genom inre eller yttre tuktan kan bidra till förökad frukt, fastän frukten egentligen kommer av saften från vinträdet; så kan ock en kristens allvarligare vinnläggande därom, vaksamhet och bön, bidra till de goda frukternas förökande. Detta är grunden, varför Kristus och apostlarna så ideligen förmana oss, att vi skola vaka, bedja, kämpa, att vi skola akta på varandra, för att uppliva till kärlek och goda gärningar. Sedan den goda grunden först är lagd uti den nya födelsen, så att vi äro inympade i Kristus och genom tron stundligen erhålla livskraft av honom, en inre lust och kärlek till det goda, då äro vi i det tillstånd, att vi kunna till nytta anamma förmaningens ord, akta på Guds varningar, rädas för synden och fara efter det gott är. Då kommer vårt kristliga leverne att mycket bero av vår flit och lydkthet vid nådemedlens bruk.

Och när Andens frukter tillväxa, bliva de också mer synliga och förnimbara för oss själva och alla människor. Vi neka icke, att vi ännu ofta råka i sådant inre mörker, att vi icke alls kunna se Andens verk uti oss, utan idel synd och otrohet, så att vi skria utur djupet av elände och misströstan. Dessutom gör den tilltagande andliga fattigdomen, att vi på det hela tycka mer och mer illa om oss själva. Men jämte den sanningen, står ock det fast, att när nådens verk kraftigare utvecklar sig, vi ock kunna i de ljusare tider, när vi någonting se, även urskilja, vad Gud verkat uti oss, och säga med aposteln: »Av Guds nåd är jag vad jag är, och hans nåd mot mig har icke blivit fåfäng».

Ja, han säger ännu mer: »Vår berömmelse är detta, nämligen vårt samvetes vittnesbörd, att vi i Guds enfald och renhet hava vandrat i världen.» Då nu Andens frukter kunna sålunda genom mer vaksamhet, bön och flit vid nådemedlen förökas och giva ett klarare vittnesbörd om vårt nådeliv, och däremot genom vårdslöshet bliva mycket vanställda, så förstå vi, varför aposteln Petrus kan förmana oss att genom flit och vinnläggande om det goda »göra vår kallelse och utkorelse fast» eller bekräftad. Han säger: »Använd därför all flit att i eder tro ådagalägga dygd, i dygden förståndighet, i förståndigheten återhållsamhet» o. s. v. På det sättet, säger han, »göra vi vår kallelse och utkorelse fast» (2 Petr. 1).

Så lärar ock aposteln Johannes: »Mina barn, låtom oss älska icke med ord eller med tungan, utan i gärning och sanning; och därav veta vi, att vi äro av sanningen, och vi kunna inför honom stilla våra hjärtan» (1 Joh. 3:18-19). I samma mening säger han ock, kap. 4:18, att »den fullkomliga kärleken utdriver rädhågan», d. ä. en kärlek, som är uppriktig, så att den icke blott består i ord, utan bevisar sig i gärning och sanning.

Alla dessa bibelställen säga oss, att förökad Andens frukt giver oss en förökad visshet om vårt nådestånd, då däremot ett vårdslöst leverne nedriver och förstör den tillförsikten. Allt detta blir ännu tydligare genom följande händelse, som ofta förekommer, nämligen: Ett sant Guds barn, som har påtagliga tecken av en ny födelse av Anden, råkar t.ex. genom förströelse och vårdslöshet eller någon inkommen högmodsinbillning i ett försvagat tillstånd, i ett dåligt leverne och svårare försyndelser. När det då av Anden väckes att se allt detta elände, då är det snart färdigt att förneka allt nådens verk i sitt hjärta och faller nu i en nästan hjälplös misströstan och säger: »Vad hjälper mig Kristus, då min tro icke bär någon frukt? Icke kan jag genom Kristus bliva frälst, när min tro är falsk och död. »Svarar då någon: »Så begynn då i dag, såsom om du aldrig förr trott på Jesus - begynn i dag att i tron fly till honom; nådens dörr står ännu i dag öppen» o. s. v., då svarar den misströstande: »Just så har jag härtills så ofta gjort; jag har flytt till Jesus, men min tro har ändå icke burit bättre frukt. Skall jag nu frälsas genom samma tro, som icke bär god frukt? » o. s. v. Vad är nu här felet?

En upplyst lärare måste svara: »Så sant du har i sådan syndanöd flytt till Jesus och verkligen anammat hans förtjänst till din tröst, så har du också fått en ny helig håg och blivit en ny människa. Och då är ditt felaktiga leverne icke ett bevis, att din tro var falsk eller död, utan endast ett bevis på vårdslöshet, att du försummat att vara nykter och vakande, eller att din tro är mycket svag, eller att du fallit i högmod. Detta är nu sanna förhållandet; men nu är det icke säkert, att en sådan människa är tillgänglig för denna sanning, och då blir det en gruvligt svår kamp, i synnerhet om detta allt inträffar, då döden och evigheten stå med sitt förfärliga allvar för dörren, såsom detta ofta på dödssängen sker.

Härom har vår lärofader Luther talat tankvärda ord över det språket: »Den fullkomliga kärleken utdriver räddhågan.» Han säger bland annat: »Djävulen kan gruvligen plåga även fromma hjärtan, fastän de ock levat i gudsfruktan och varit rika på goda gärningar, i det han likväl framletar de brister och försummelse, som de därjämte veta med sig. Men mycket gruvligare blir anfäktelsen, när människan därjämte levat vårdslöst och icke rätteligen övat kärlek. När då djävulen och döden gå löst på människan, så dignar och smälter hjärtat såsom snö för solen. Då heter det: "Ack ve! jag har både här och där varit kärlekslös mot min nästa. Eller, jag har icke rätteligen skött mitt ämbete, utan därmed endast sökt min egen fördel. Eller, jag har levat i långvarigt hat till en medmänniska. Eller, jag har försummat tjänares och barns kristliga uppfostran och icke givit dem det goda efterdöme, de bort hava av mig. Och nu är det slut med nådetiden." Sannerligen, nu går idel ack och ve och förskräckelser genom hjärtat. Fastän det är sant, att man ingalunda därför bör förtvivla, utan även för sådan förskräckelse se på Kristus, som tagit allas våra synder på sig, att vi skola frälsas blott genom honom, så kan man dock icke undgå räddhågan och förskräckelsen, utan här får nu tron en så hård stöt, att hon alldeles måste gå under, om icke Gud synnerligen hjälper.

Tvärtom, varest tron är väl övad och bevisat sig i kärleksgärningar och goda frukter, så kan hon desto fastare bestå; såsom aposteln Petrus säger, att när vi med trons bevisning "gjort vår kallelse och utkorelse fast, så förlänas oss rikligen ingången i vår Herres och Frälsares eviga rike" (2 Petr. 1:11). »Sant är väl det, att någon har den nåden, att han far hädan i tron, så utan allt avseende på några gärningar, som ett barn efter sin dödpelse, och omfamnar Kristus såsom rövaren på korset, detta är visserligen härligt och gott, oaktat han icke kan berömma sig av några goda gärningar; likasom samme rövare måste uppenbarligen anklaga sig, såsom den där förtjänt endast döden, och prisar och åkallar nu Kristus allena. Men en sådan tro är icke var mans. Ingen otrogen gör det i sanning, och den, som har en levande, men svag och oförsökt tro, gör det med största nöd. Ty jag säger åter: när ditt samvete i anfäktningens och dödens stund ställs inför Guds dom, och dina grannar jämte ditt eget hjärta övertyga dig om ditt kärlekslösa leverne, så lär du sannerligen skifta färg, ja, både blekna och rodna, och hjärtat darra och bäva, så att det skall gå hårt på för dig, och du får utstå ett hett svettbad, ehuru du icke just därför behöver bliva fördömd, utan bör likväl sätta din förtrostan på Kristus och genom honom ersätta din brist och skada. Men detta lär du då ske med stor fruktan och svaghet; du måste lida den pinan att hava en svår pil i ditt hjärta och samvete.»

Måtte nu alla kristna i tid besinna sådant och alltid vara mycket angelägna även om detta bröstharnesk, *rättfärdighetens pansar!* Du, som är benådad med Andens ljus och liv i Kristus, du, som har smakat Herrens ljuvlighet och åtnjuter en stundlig och evig förlåtelse för alla dina synder - o, förvänd icke en sådan nåd till lösaktighet! Är du ett barn eller tjänare, och det kostar på att alltid vara ödmjuk, mild, tålig och lydaktig emot föräldrar eller husbondfolk, som kanske icke äro emot dig, såsom de bör vara? Glöm

dock icke din Guds allvarliga vilja, att du ändå skall hedra dem, såsom föräldrar, »icke allenast de goda och saktmodiga, utan även de vrängsinta». Kom ihåg, att du icke blott bör *veta* sådant, utan ock *göra* därefter. Är du en man eller hustru, husfader eller husmoder? Glöm aldrig de heliga plikter, du har till dina närmaste. Om ock icke *de* äro vad de bör vara, och det ofta blir dig mycket påkostande att öva kärlek, saktmod och mildhet. Kom dock i håg, att dessa äro de prov, på vilka Herren ställt dig, och vakta dig att göra något emot hans vilja. Sedan, i vilket stånd som helst, tänk alltid på Herrens bud till att göra därefter. Frestas du till avund, otålighet, hat? Vakta dig såsom för djävulen och helvetet att giva synden rum och rotfäste i ditt hjärta. Frestas du till orena lustar eller till egennytta, snikenhet, ja, oredlighet i handel eller i arbete, eller till lögnaktighet och förtal m.m.? Vakta dig i tid, kom ihåg Herrens bud, vakta dig för synden. Du vet icke, huru långt djävulen kan föra dig, om du blott följer honom ett stycke. Och djävulen vill gärna kasta de kristna i uppenbar synd och skam, så att den ena skall övergiva sin maka eller eljest bedriva hor, den andra skall öva någon oärlighet i handel och arbete eller begå stöld o.s.v.

Men fienden börjar sådana storverk med något ganska litet. Låt då icke bedraga dig. Dessutom måste det alltid vara farligt att bryta emot den store Gudens bud. Har du härtills blivit ostraffad? Tänk icke att Gud därför förgätit sitt heliga nit om sina buds efterlevnad! Eller kan du låta djävulen inbilla dig, att synden icke är farlig? Är det möjligt, att hela skriftens vittnesbörd därom skulle ljuga? Fastän Gud icke ännu straffat, utan »bidar, att han må vara nådelig», bidar på din bättring, skulle du därför fortfara att synda och trotsa honom? »Föraktar du så Guds godhets, tålsamhets och långmodighets rikedom, icke förstående, att Guds godhet vill föra dig till bättring?» O, huru svårt det en gång skall bliva för dig, om du icke i tid besinnar detta, utan fortfar att trotsa och bedröva Guds helige Ande och blir så lämnad, kanske först till förstockelse, så att du kan synda fritt och nedsjunka i allehanda synder och galenskaper, och sist för att stanna i förtvivlan! Så vill djävulen hava det. »Bedröva inte Guds helige Ande.» Låtom oss i tid inrätta hela vårt liv efter Guds ord. Sådant heter att vara iklädd rättfärdighetens bröstharnesk.

Men här säger du: »Var är väl den, som alltid förer ett så fullkomligt leverne, att allt går efter Guds ord?» På denna fråga svarar Luther i nämnda predikan så: »Därom tvista vi nu icke, huruvida någon verkligen hunnit så långt och är så fullkomlig. Utan vi driva och predika detta till den ändan, att man dock måtte allvarligt vinnlägga sig därom. Eljest finner man sannerligen ingen, som är så ren och helig i sitt leverne, att han icke gör här något för mycket, där något för litet. Eljest vore *Fader vår* osant, varuti Kristus lärer alla sina heliga helgon bedja så: »Förlåt oss våra skulder» etc. Väl hava åtskilliga inbilska helgon understått sig att göra det till osant, i det de tilltrott sig kunna leva så heligt, att de icke skulle behöva bedja om förlåtelse.

Men vi vilja icke göra *Fader vår* osant, utan hålla syndernas förlåtelse såsom vår högsta skatt, på vilken all vår välfärd och salighet beror. »Ty vårt kött och blod, och detta livet på jorden, medgiva ändå icke, att vi skulle vara utan synd och många felaktigheter. Men det böra vi se till, att vi icke nedsjunka eller sova däri och låta dem vara väldiga över oss, utan att vi sträva och arbeta därpå, att vi mer och mer kunna göra vad vårt stånd eller kärleken kräva, samt, om vi felat och varit försumliga, att vi då bättra oss och dagligen hava det goda uppsåtet, däruti fortfara och icke upphöra. Ja, om ock någon råkat falla eller kommit för långt av vägen, så bör han dock åter stå upp igen och åter hålla sig till rätta stråten och icke framgent följa skogsstigen. Så kan han ändock alltid behålla den berömmelsen, att Guds nåd icke varit fåfäng i honom, utan verkligen åstadkommit en ny kärlek i hans hjärta, efter hans hela liv ändock gått därpå ut, att han gärna velat göra väl emot alla. Men blir någon brist därunder kvar och icke just allt är så änglarent, så hörer detta till det registret, som heter syndernas förlåtelse.»

Sålunda hava vi nu sett, vartill rättfärdighetens bröstharnesk tjänar, nämligen till skydd emot de dödande stötar åt själva hjärtat, som komma av ett vårdslöst leverne, då djävulen vill därmed bevisa, att vi icke hava del i Kristus. Och vi hava sett, huru detta gäller endast i fråga om trons bevisning och icke mot vår ovärdighet till Guds nåd, eller mot lagens domar. Ty där vill det vara något helt annat, än vår tro och rättsinnighet, nämligen intet mindre, än en fullkomlig rättfärdighet - hans rättfärdighet, vilken blev »gjord till synd för oss, på det att vi skulle varda *Guds rättfärdighet* i honom» (2 Kor. 5:21).

Men slutligen är ett ostraffligt leverne också en viktig bröstbetäckning i striden för Kristi ord och sak emot människor, som äro dess fiender. Tänk, huru modlös, skygg och förstummad du måste bliva, om de kunna slå dig i ansiktet med ditt eget dåliga leverne! Och ingenting kan giva världen kraftigare stöd

för hennes obotfärdighet och förakt för sanningen, än om dess försvarare äro i något mål straffvärda. Däremot, vilken stark bevisning, när de, som strida för trons och den oförskyllda nådens väg emot gärningarnas, själva på samma gång äro de mest rika på kärlek och goda gärningar och föra den mest ostraffliga vandel! Ingenting är kraftigare till att övertyga människor. Detta vapen använde i synnerhet Paulus emot de falska apostlarnas berömmelse och emot alla, som föraktade hans evangeliska predikan; såsom man kan läsa t.ex. i 2 Kor. 11 och 12:e kap. Fil. 3 och 1 Tess. 2 m.fl.

Detta vapen använde ock Herren Kristus, då han sade till judarna: »Vilken av eder överbevisar mig om synd? Om jag talar sanning, varför tron I mig icke?» Så borde ock varje kristen, ehuru i lägre mening, kunna säga till människor. För Gud äro vi alla stora syndare; vi tala blott om rättfärdighet inför människor. För det andra, talas här icke om sådant, som emot din vilja och bön händer dig av köttets svaghet, vilket du ock inför människor avbeder, och vilket därför icke bör tillräknas dig, icke kan kallas ditt görande, utan ditt lidande. Nej, här talas endast om det, som du självviljande gör och övar - det levernet bör vara så rättfärdigt, att du kan till alla människor säga: »Vilken av eder överbevisar mig om synd? Har jag gjort någon något orätt? Har jag icke efter förmåga sökt att tjäna alla i kärleken?» Såsom profeten Samuel sade till det genstöriga folket: »Svaren mig inför Herren och hans smorde: vilkens ox eller åsna har jag tagit? Och vilken har jag våldfört och vilken har jag förtryckt?» o. s. v. (1 Sam. 12:3).

Vi upprepa åter: När till sanningens bekännelse även kommer ett rättfärdigt leverne, är ingenting kraftigare att övertyga människor om sanningen och om deras behov av bättring - såsom ock en lärare sagt: »De trognas ord äro spikar, men deras gärningar äro hammarslagen på desamma.» Detta heter nu att vara *klädd i rättfärdighetens pansar*. Gud förläne oss alla sin nåd därtill! Det måste allt varda oss givet, såsom nådegåvor, och vi böra blott bedja honom - med allvar använda nådemedlen och bedja - sedan få vi taga blott så mycket, som blir oss givet. Ty även om levernets rättfärdighet gäller till slut: »Det beror icke av någons vilja eller löpande, utan av Guds barmhärtighet.» Tro vi på oss själva, då blir det först rätt illa. Ty Gud står emot de högfärdiga, men de ödmjuka giver han nåd. »Endast Guds barmhärtighet vare vår tröst och vår starkhet!»

Det stycke av vår rustning, som nu följer, lyder så: *Och skodda om fötterna med fridens evangelii färdighet* (eller beredvillighet).

Alla Kristi stridsmän äro kallade till att också deltaga i sin Herres stora hjärteangelägenhet, nämligen att fridens evangelium blir utbrett på jorden. Herren Kristus säger: »Den som icke är med mig, han är mot mig, och den som icke församlar med mig, han förskingrar». Och aposteln Petrus skriver, icke till präster utan till kristna i allmänhet: »I skolen förkunna hans dygder, som har kallat eder från mörker till sitt underbara ljus» (1 Petr. 2:9).

Men blir du nitisk och trogen uti att vittna om din Frälsare, så utsätter du dig däremot för många obehag och besvärligheter, ja, du får hela djävulens rike emot dig - invärtes mycket flera och svårare glödande skott och utvärtes hans trogna tjänarinnas, världens, fiendskap och bitterhet, vilken då spanar efter alla möjliga tillfällen att få sak med dig. Och härigenom kommer nu ditt liv att gå såsom genom en tjock törneskog, full med rivande taggar, vassa stenar och giftiga djur, så att det blir högst nödigt att hava fötterna väl skodda.

Om du blott i tysthet dyrkar din Gud, flyr synden och gör det gott är, men icke har något heligt nit om Kristi ära och själars frälsning, utan tiger med den »dåraktiga predikan» (1 Kor. 1:21-23) om den korsfäste och hans rätta väg. Då får du vara i fred och gälla för en hederlig människa. Men brister du ut i en sann evangelii bekännelse, vilken nedslår och fördömer allt vad fromt och skönt är, när det dock icke flutit av tron, ja, t.o.m. gör även de trognas fromhet till träck, när det gäller frågan om värdighet inför Gud, så att du med allvar endast upphöjer Kristus, den korsfäste, och en så helt oförskyllad nåd, att den förlorade sonen får den yppersta klädningen och den gödda kalven, då den åter, som aldrig vet sig hava vikit från Faderns bud, icke fått ett kid; att en publikan, som står med nedslagna ögon i medvetandet om sina skamliga gärningar, går därifrån hem rättfärdigad, och icke den andre, som blott tackar Gud för sin fromhet. Se, driver du en sådan dåraktig predikan och förarglig lära, vilken dock är för fattiga syndare det enda »fridens evangelium», o, bered dig då, bered dig då på »korsets förargelse» (Gal. 5:11). Bered dig då därpå, att allt vad (i egna ögon) är fromt och heligt skall knorra, förskräckas, förbittras och klaga

över en lös och farlig lära och mena sig göra en god gärning, då de »ljugande säga allt ont mot dig». Sådant sker dig »för *Kristi* skull».

Ja, bered dig på, att du nu icke får anses för en hederlig människa, utan att ditt evangelium skall uttydas så, att du vill hava frihet att synda, samt att detta evangelium är källan till allt ont, som nu sker. Åtminstone är du då skulden till alla skröpligheter ibland de troende. Allt det ogräs som ovännen sår ibland vetet, det har *du* åstadkommit o.s.v. Detta är den lön, som Kristus, Paulus och alla trogna evangeliiförkunnare fått uppbära för sitt arbete. Och sådant skall du icke lida blott av den allmänna hopen; nej, det var i synnerhet de religiösa, de skriftlärdade och fariséerna, som sade allt ont om Jesus.

Av en djup, hemlighetsfull fiendskap, men som härleder sig från ormasäden, uppsöker nu en sådan människa allt vad hon kan komma åt hos dig att antasta. Huru *hon själv* bör vandra inför Gud, därom är hon alls intet bekymrad, men hon ser *mycket* noga efter, huru andra lever. Finner hon nu det minsta fel så uttyder hon det till det allra värsta och »gör av ett grand en stor bjälke», såsom Jesus säger. »Hon genomhäcklar med sina stallbröder helgonens svagheter, lastar, hånar, förringar och fördömer dem på det gruvligaste. När nu en from kristen hör detta, förfäras han och har utsäglig pina i sitt hjärta, vilket nu smälter såsom vax, så att han ock förgäter att äta sitt bröd.» (Pretorius.) Och vi säga åter: Allt detta skall förnämligast drabba dig för evangeliipredikan.

Man kan väl även bliva förföljd för en allvarlig bestraffning av världens älsklingssynder (Matt. 14:3-4) eller utav *avund* (kap. 27:18); men den största massan värderar och förstår dock lagen, vilken har genklang i allas samveten, så att lagpredikan har många hörare och vänner. Däremot är evangelium en dårskap för allt förnuft och en förargelse för allt självheligt, så att endast några få fattiga syndare glädjas däråt.

Därför se vi ock, att den egentliga »stöttestenen» och »förargelseklippan» i Kristus var icke egentligen hans helighetsnit. Nej, *det* kunde fariséerna icke ens finna tillräckligt. Utan »stöttestenen» var detta, som han själv i de nyss anförda liknelserna antyder såsom orsak till knorrandet, nämligen att han var för nådefull emot syndare. Att han giver den gödda kalven åt den förlorade sonen. Att de, som kommit i elfte timmen, »göras lika med dem, som hava burit dagens tunga och hetta». Se, *därav* kom knorrandet, säger Jesus.

Så var det ock med fiendskapen emot Paulus. Man kunde icke tillvita honom någon enda orättfärdighet, men de sade: han »gör lagen om intet genom tron» (Rom. 3:31). Ja, det gick så långt med den smädelsen, berättar Paulus, att de sade att han lärde sålunda: »Låtom oss göra det onda, på det att det goda må komma» (v. 8). Nu, vem vill hava en sådan beständig försmädelse och alla människors avvoghet emot sig? Vem vill icke hellre leva i frid och vänskap på jorden och anses för en hederlig människa? Men vill du vara en trogen Jesu vän och efterföljare, som uppriktigt och i allt vill gå med honom genom livet, så bered dig på nämnda korsets försmädelse. Är du ännu så falsk i anden, att du kan slingra dig undan bekännelsen, t.ex. med förebärandet, att du vill blott med gärningar bekänna honom och icke låtsas höra eller förstå, att också »munnens bekännelse» (Rom. 10:10) tillhör de gärningar, med vilka din trohet måste bevisas. Så kan du ännu försöka att »tjäna två herrar», att vara på en gång Guds och världens vän, att »förlika Kristus med Belial». Men om Herren Kristus skall känna och bekänna dig för sin, då han kommer, det må du överräkna. Själv säger han annat. Gud bevare alla kristna för djävulens arga list!

T.ex. när du någon tid varit med i Kristi rikes strider, så inser du snart, att det egentligen är den dåraktiga predikan, varigenom all vår rättfärdighet göres till skam, och de största syndare, som i sin skam blott tro på Kristus, prisas saliga - att det är denna predikan, som ådrager dig all fiendskap, alla onda misstankar och tydningar, då däremot *de* få åtnjuta aktning, vilka göra vår egen fromhet den äran att vara det högsta. Då lär dig den gamla ormen i all tysthet, att du skall blott något litet förändra tonen, icke driva denna dåraktiga predikan så ivrigt, utan giva ära åt människans egna krafter och bemödanden. Slå dig på den predikan om oss och vår fromhet så kan du få gälla för en allvarlig, helig och aktningsvärd människa. Det är denna fina frestelse av den gamle ormen, som antydes i boken »Kristens resa», då en Världslig vis säger till kristen, att om han ville undfly en hel mängd svårigheter och obehag, så skulle han icke gå till det berget, där korset står, utan bosätta sig i den byn Sedlighet. Ty där, heter det, där skulle han bland andra förmåner även åtnjuta den att »leva ibland hederliga och aktade grannar, i god kredit och anseende».

Och sådant åsyftade Paulus, då han skrev: »Alla de, som vilja behaga efter köttet, nödga eder att låta omskära eder (till lagvägen), allenast på det att de icke må bliva förföljda för Kristi kors skull» (Gal. 6:12; jämför kap. 5:11). Förstå då nu, huru nödigt detta stycke är som heter: »skodda om fötterna med fridens evangelii färdighet». Märk: »skodda om fötterna!» Likasom det är nödigt för krigaren att vara beklädd om sina fötter, då han skall ila fram genom en obanad mark, full med vassa törnen, skarpa stenar och giftiga ormar; så måste ock vi vara väl rustade emot alla de bittra erfarenheter och frestelser till otålighet, som hopa sig i vår väg, om vi vilja verkligt och troget nitälska för Kristi evangelium. Vi hava då, såsom förut sades, att tränga oss fram likasom genom en tjock törneskog, där många vassa saker och giftiga djur skola sära, riva, sticka och förgifta oss, om vi icke äro väl rustade och beredda därpå. Och vad skall då vara vår fotbetäckning? Varmed skola vi vara skodda? Aposteln säger: med fridens evangelii färdighet. Denna färdighet består först uti en inre villighet, hjärtlig lust och kärlek, som just kommer av fridens evangelium.

Häri ligger hemligheten. Övade kristna känna den av egen erfarenhet. Alla möjliga förmaningar, föreställningar, uppfordringar, eller tröstegrunder äro alldeles utan kraft att bringa oss till en levande evangelii bekännelse, om vi icke just av samma evangelium själva blivit varma, upplivade och villiga i anden. Är hjärtat ännu kallt och dött, så finner man alltid några ursäkter för sin andliga stumhet. Eller så gör man många föresatser, men det blir dock ingenting av såvida icke någon yttre kallelse form sätter oss i rörelse. Men när mitt eget hjärta genom nåden är uppvärmt och saligt, då Herren talat med mig och försäkrat mig om mina synders förlåtelse och sin vänskap, då får jag en egen inre drift, så att jag icke kan tåga, utan det går mig, alldeles såsom David säger: »Jag tror, ty därför talar jag». Och åter: »Jag vill löpa dina buds väg, ty du tröstar mitt hjärta.»

Men då ordet för färdighet egentligen antyder att man är beredd, och fötternas betäckning, som gör, att man icke är så ömtålig för det vassa, man stöter emot, tyder på tålamod, så hör det särskilt till vår andliga fotbetäckning, att vi rusta oss till ett ihärdigt tålamod, så att vi allvarligt förlika oss med den tanken, att vi skola lida, och vilja lida med Kristus. Såsom aposteln Petrus säger: »Då således Kristus har lidit för oss till köttet, så väpna ock I eder med samma sinne», nämligen att vilja lida för hans skull.

Ty om vi icke äro väpnade med det sinnet, så går det oss, såsom vi ofta se, att själar börja med stor lust och frimodighet den andliga striden. Men då denna blir något mer allvarsam, så att det verkligen blir till att lida, då göra de hastigt en krökning åt sidan. Då förändra de tonen och kosan, och det endast för att undgå lidandet. Sådana duga icke i denna strid. Ty den som vill vara en verklig kristen, den som vill tillhöra den korsfästes och föraktades parti och med allvar bekymra sig om hans sak och evangelium, den måste, såsom Luther säger, »vänta sig allt möjligt motstånd, våld, onda funder, förakt, otack, hån och försmädelse, fast han ock gör alla gott».

Men vill du icke lida något sådant, utan blir otålig däröver, så får du aldrig någon ro på jorden och förhindras i ditt andliga löpande, så att du icke kan hava framgång med ditt evangelium eller uträtta något nyttigt. Därför måste vi vara så skickade, att vi kunna lida de onda och fördraga de mest oförtjänta bittra ting och sålunda genom tålamod bryta oss igenom, såsom genom en törneskog. Men att vara så skickad, därtill fordras, att du först står på en förtrolig fot med din Gud och känner honom såsom din försonade hulde Fader. Och för det andra, att du djupt inpräglar hos dig den dyra sanningen, att då skall han uti allting sörja för dig och på det huldaste vaka över allt vad dig händer, så att icke ett hår på ditt huvud skall gå förlorat hans trofasta vilja förutan. Många eftersäga väl detta med munnen, men få äro de, som på allvar tro det. Vi borde dessutom icke så alldeles förakta de gamla kända orden av vår Herre: »Saliga ären I, när människorna försmäda och förfölja eder och ljugande säga allt ont mot eder för min skull. Glädjens och fröjden eder, ty eder lön är stor i himmelen; ty sammalunda hava de förföljt profeterna, som voro före eder.» Skola då även vi, ovärdiga, få vara med om denna profeternas ära? Gud, hjälp oss att vakna!

Och härmed lämna vi nu denna punkt och övergå till den följande, vilken lyder sålunda: »Jämte allt detta tagen trons sköld, med vilken I skolen kunna utsläcka alla den ondes glödande pilar.» Detta är det fjärde stycket i vår vapenrustning. Och detta är ett sådant huvudstycke, förutan vilket alla de övriga äro alldeles onyttiga. Därför säger ock aposteln: »över allting - eller framför allting - tagen trons sköld».

Uti forntida krigares beväpning var skölden, som bars med vänstra handen och armen, ägnad att skydda hela kroppen emot pilar och kastspjut, ty en sådan ställning kunde krigaren taga bakom sin sköld. Men sådan är ock trons sköld - tron, som endast framhåller Kristus och hans ord, ja, som emot alla satans anfäktelser, då intet annat hjälper, ställer själva Guds Son, vår medlare och försvarare, framför sig och skyler sig bakom honom. Denna tro är ock en sådan sköld, som skyddar vårt hela väsende, huru många och svåra fel och synder vi än må hava. Denna sköld är över allt annat nödig. Ty huru allvarlig och sann kristen jag genom Guds nåd än må vara, så är det dock omöjligt, att icke en hel hop svåra och betänkliga saker ändock finnas kvar, mot vilka de föregående vapnen alls icke kunna hjälpa. T.ex. huru hårt du än må »omgjorda ditt sinnes länder med *sanning*», med ett sant och uppriktigt väsende, så skall du dock få känna hos dig en falskhet, som alldeles skall förskräcka dig, åtminstone däruti, att du dock aldrig gör nog i det goda du gör, och aldrig nog allvarligt flyr det onda.

Du suckar väl till Gud, du beder, du ropar, du har någon andens strid emot köttet. Men är icke det ännu en falskhet, att du icke gör allt detta mycket allvarligare, trognare och ihärdigare? Sådant pläga åtminstone uppriktiga själar betrakta såsom en falskhet. Och då heter det: Skall även falskheten skylas under förlåtelsen? Se här, vart man kommer, om man icke ställer trons sköld, nämligen själva Kristus, emot allt, som är i oss! Se, huru djävulen kan genomborra din gördel och skjuta in i dig de gruvligaste glödpilar, blott därför att du vill i något stycke bestå i dig själv.

På samma sätt kan han ock genomborra din rättfärdighets pansar. Ty vi fråga: När har du väl varit så fullkomlig i allt ditt leverne, att icke djävulen kan antasta det och söka bevisa, att din tro är falsk och död? Vi hava väl visat, att han härtill får mångfaldigt starkare vapen i sin hand, om vi levat vårdslöst. Men även i bästa fall, då vi fört det frommaste leverne, kan han alltid så framställa dina synder och så väl övertäcka nåden i dig, att du skall förskräckas och förtvivla, om du icke genast kastar all din fromhet bakom dig och endast framhåller Kristus, såsom din enda rättfärdighet och tröst.

Med det därpå följande stycket går det på samma sätt. Eller när är du så väl skodd med evangeliets färdighet, att du icke även för den frågan får en glödande pil, nämligen den, att du allt för mycket skonat dig själv. Att du ofta tegat, då du bort tala. Att du hellre suttit hos goda vänner, då du bort gå ut till de okunniga och ogudaktiga med frälsningens ord. Ja, att du låtit (förskräckligt att säga!) odödliga själers förtappelse gälla vida mindre för dig, än din egen bekvämlighet och trevnad? O, Herre Gud, förbarma dig! Herre Gud, gå icke till dom med din tjänare! För dig är ingen levande rättfärdig. Se nu här, huru befogat det ordet var: »Över allting tagen trons sköld.»

Ty utom det, att vårt eget medvetande om verkliga synder och otroheter kan gruvligen förskräcka oss, så komma ock härtill de pinsamma och förskräckande ingivelserna från den grymme satan, vilka aposteln här kallar *den ondes glödande skott*.

De som erfarit, vad här åsyftas, de känna, huru träffande orden äro (glödande pilar), nämligen då det så bränner till i hjärtat, blott genom en tanke, som om en glödpil ginge därin. Även brukades det verkligen fordor, att man sköt på människor med glödande pilar, nämligen dels med sådana pilar och kastspjut, som voro så inrättade, att de medförde verklig eld. Dels ock hade några barbariska folk uppfunnit en giftberedning, vari de doppade pilarna, vilket hade den verkan, att när de sårade en kropp, de genast förorsakade en brännande hetta, uppsvällning och feber, som snart medförde döden.

Med sådana grymma pilar kan ock djävulen mästertligen beskjuta våra hjärtan, dels med så giftiga syndafrestelser, att vi försättas i ett pinsamt febertillstånd av brinnande lustar och begärelser. Dels med så onda tankar, hemska tvivel och hädelser emot Gud, att vi ängslas, kämpa, bedja och arbeta därmed långa tider och kunna likväl icke göra oss fria därifrån. Dels ock slutligen med så brännande ingivelser om Guds vrede och hotelser för samma synder, att vi förgäta all tröst av evangelium och se intet annat, än lagen och dess domar. Och det blir oss i hjärtat alldeles så som om Gud hade sagt att vi skola själva vara rättfärdiga inför lagen om vi skola täckas honom och hava hans nåd. Tänk då, huru satan kan martera ett armt och syndigt hjärta!

Ja, såsom Luther härom säger: »Även om vi levat ganska väl inför världen och med all uppriktighet, kärlek och fridsamhet bemött var man, kan djävulen nu så vränga och bortskämma alltsammans och så

förskräcka dig, så utpina ditt samvete och göra dig så ängslig och bekymrad, att du icke vet, vart du skall taga vägen - att både gördel, pansar och skobetäckning varda så till intet, att du ser intet annat, än att du måste förtvivla. Såsom de väl veta, som hava försökt det och erfarit några höga andliga anfäktningar.»

När djävulen sålunda vill bryta sig in i samvetet, drabba hjärtat och göra allt ditt leverne till synd, i det du skall vara alltför löst omgjordad eller icke hava övat din kristendom med nog allvar, icke heller alltid gjort emot var man, såsom du hade bort göra. Då gäller det framför allt att du har en god och stark sköld, att du nu kan sätta denna framför dig och svara djävulen: »Är jag en syndare och har icke levat rätt eller ock gjort för litet, så är den mannen helig och ren, som utgivit sig och är död för mig och är mig skänkt av Fadern, att, han med sin helighet och rättfärdighet skall vara min egen. Honom måste du väl lämna i fred och oanklagad. Därvid håller jag mig. Mitt leverne och görande må vara, huru det kan. Jag vill gärna göra och hålla, så mycket jag förmår och är människor skyldig. Men om det felar och icke håller prov (såsom det ju i sig självt icke kan hålla), där hjälpe och hälle min Kristus, den du icke kan anklaga. Därpå förlitar jag mig, såsom min sköld, vilken säkert skall hålla stånd emot all helvetets makt och portar.» Se, detta heter att begagna skölden. Och med en sådan sköld, säger nu aposteln, *skolen I kunna utsläcka alla den ondes glödande pilar*. Och detta skola vi verkligen få erfara. Tackad och prisad vare den gudomliga kärleken!

Du måste allenast vara nog klok och vaksam att icke förgäta hela skölden, när den som mest behöves, när djävulen med sina skott siktar och skjuter på ditt hjärta för att försöka frånta dig din förtröstan och tillförsikt. Då bör du alltid ihågkomma din sköld och genast sätta den emot fienden, så att du säger: »Mitt leverne och allt mitt görande må vara, hurudant det kan, så måste och vill jag i alla fall blott genom *en annans* gärningar varda salig, vilken givit sig själv ut för mig. *Det* är den högsta huvudsanningen i allt Guds ord, och *det* gäller tusende gånger mer, än allt vad i mig och alla människor är. Därpå förtröstar jag. Om ock mitt leverne är rätt och består inför hela världen, då jag t.ex. allvarligt och troget lärt, levat och beklätt mitt ämbete, så kan dock du, listige satan, göra det allt till intet. Eller så framhålla de synder, som därjämte låda vid mig, att du kan alldeles martera mitt hjärta till döds. Därför vill jag helt och hållet lämna mitt leverne i dess värde, och i dess ställe nu taga till min sköld, som kan betäcka och värja både mig och mitt leverne. Ty jag vet ju dock förvisso, så sant Kristus ”givit sitt kött för världens liv” (Joh. 6:51), att detta gäller oändligen mer, än allt vad i mig är. Hans för mig utgivna kött är den sköld jag vill ställa emot alla dina anklagelsers glödande pilar.

»Se, på detta sätt måste då alla hans pilar, huru glödande eller giftiga de än äro, utslöckna och varda till stoft, så att de alls intet kunna skada mig. Ty där står ju dock Kristus fast vid sina ord evinnerligen. Han beskyddar mig och säger: »Jag helgar mig själv för dem», jag har givit mitt kött och blod för världens liv; denna arma människa är ock en del av världen. Eftersom hon nu tager sin tillflykt till mig, så skall jag ock försvara henne. Jag har kostat mitt liv och min helighet på henne, på det att hon icke skall bliva dömd efter lagen, därför skall hon nu vara i frid» o. s. v. Detta är en sköld, som djävulen icke skall kunna genomborra, utan vilken skall komma alla hans pilar att slöckna och varda till aska.

Vem du än är som läser detta och vill vara en kristen, lägg väl denna lärdom på hjärtat. Ty var därom övertygad, att huru sant Guds verk än må vara uti oss, och huru allvarligt vi ock ikläda oss hela Guds vapenrustning och vaka och bedja, så komma vi likväl alltid att känna och se mycket mer synder och otroheter hos oss, än fromhet och rättfärdighet, så framt vi icke äro helt förtjusta och sovande. Och så blir dock i allt, som från Adam finns kvar uti oss, ett outtömligt fördärv, så att vi måste till slut bliva saliga alldeles lika oförskyllt som en rövare, vilken kommer direkt från rövarskogen till Jesus.

Vi arbeta väl därpå, vi predika, förmana, bestraffa, varna, bedja, uppmuntra, att de kristnas hela väsende måtte varda heligt. Och alla uppriktiga själar ligga för ingenting så träget inför nådastolen, som för den saken, nämligen att de måtte bliva fria från sitt onda. Men det blir dock aldrig här på jorden annorlunda, än att många brister ännu äro kvar, att köttet är fullt med synd och ondska, som tyvärr även ofta sticker fram i ord och gärning, och att allt Andens verk, tron, kärleken, bönen, allt är ännu besmittat och uppblandat med kärlets orenhet.

Därför måste vi, såsom nyss sades, till slut blott begära oförskyllt nåd, såsom andra stora syndare. Eller att Kristus måtte med sin förtjänst övertäcka, skylla och försvara oss, annars äro vi förlorade, och detta även då vi levat som bäst. Så måste vi alltid hålla den punkten över alla andra hög, stor och oförkränt, att vi varda saliga endast för Kristi skull och måste alltid ställa Kristi egen rättfärdighet framför oss inför

Gud. Ty såsom vi redan sett, så är icke ens tron i sig själv, såsom en dygd hos oss, något som kan skydda oss för vreden, utan det är egentligen trons föremål, *Kristus*. Med sin lydnad och blodiga död för oss, utgör Han den skölden, mot vilken alla satans glödande skott stanna och utsläckas.

Vi påminna oss åter Luthers ord om kycklingarna under hönans vingar, då han säger: »Det är icke nog, att vi äro fromma, hava goda gärningar och leva i nåden. Ty icke ens vår rättfärdighet, mycket mindre vår orättfärdighet, kan bestå inför Guds ögon och dom. Jag har därför sagt: det är den rätta trons art, att hon icke förlitar sig på själva tron, utan hon håller sig till Kristus och giver sig under hans rättfärdighet och låter henne vara sitt beskärm och värn; likasom kycklingen icke förlitar sig på sitt liv och löpande, utan tager sin tillflykt under hönans kropp och vingar. »Ty den som vill bestå inför Guds dom, honom är det icke nog, att han säger: jag tror och har nådens verk i mitt hjärta. Ty allt vad hos honom är kan icke beskydda honom; utan han sätte Kristi egen rättfärdighet emot samma dom och låte den handla med Guds dom; ty denna Kristi rättfärdighet kan med all ära bestå inför Gud evinnerligen, såsom Ps. 111 säger: 'Hans rättfärdighet förbliver evinnerligen.'

Under henne kryper, smyger och trycker hon sig och tror utan allt tvivel, att hon (Kristi rättfärdighet) skall behålla honom; så sker det också; han blir genom sådan tro behållen, icke för sin egen eller för själva trons skull, utan för Kristi och hans rättfärdighets skull, under vilken han gömmer sig. Den tro som icke så gör, hon är icke rätt.» Se, på detta sätt skola vi förstå psalmen 91, som säger: »Den som sitter under den Högstes beskärm och vilar under den Allsmäktiges skugga, han säger till Herren: Du är min tillflykt och min borg, min Gud, på vilken jag förtröstar. Med sina fjädrar skall han betäcka dig och under hans vingar skall du finna tillflykt, hans trofasthet är sköld och skärm. Om ock tusen falla vid din sida, ja, tio tusen vid din högra sida, skall det dock icke drabba dig.» Märk! Så skyddad är du endast genom denna sköld, *Kristi kropp, Kristi egen rättfärdighet*, bakom vilken du gömmer dig, att »om ock tusen falla vid din sida, ja, tiotusen vid din högra sida, skall det dock icke drabba dig.» Tack och pris och ära och lov ifrån evighet till evighet vare vår Gud och Lammet, som blivit slaktat och har köpt oss åt Gud med sitt blod!

Måtte då varje kristen framför allt annat, som kan tänkas och nämnas, väl vänja sig att i alla möjliga fall bruka denna trons sköld! nämligen sålunda, att så snart Gud varnar, bjuder eller förbjuder något, du på det gudfruktigaste vördar allt detta och anropar honom om nåd att kunna göra därefter; men så snart du åter ser din stora brist och uselhet, att du icke fullgjort eller kan fullgöra, vad Gud befallt, du genast låter det vara en sak för sig, att du dock är skyddad för vreden genom Kristi kött allena. Nådesförbundet i Kristus, det är en sak för sig, som består evinnerligen, det må gå bättre eller sämre med vår lydaktighet och fromhet, så länge vi dock ännu förblija vid nådstolen. Det är oändligt olika grader i fromhet och vandel hos kristna, men saligheten ligger i ett allena, nämligen att vi äro i Kristus genom tron; såsom Johannes säger: *Den som har Sonen, han har livet*; och såsom Kristus själv säger: »Den som äter mitt kött och dricker mitt blod, han har evigt liv.»

Därför, vad helst som brister hos dig, så säg genast: Gud förlåte och hjälpe mig, arme syndare! Det är jämmerligt, det är gruvligt, att jag ännu skall vara så eländig; men Gud, den evige Konungen, vare oändlig tack och pris, att jag dock har en annan, som inför honom är min rättfärdighet! Du arge satan, som uppfyllt mitt hela väsende med så mycket ont, du vill därmed nu förskräcka mig till döds och alldeles fördöma mig; men det skall en annan man förbjuda, som heter *Jesus Kristus*; han är min evige och trofaste Frälsare samt min fulla och tillräckliga rättfärdighet. Är icke han det, så är jag och varje kristen evinnerligen förlorad.

Du har rätt t.ex. däri, att jag icke är så väl omgjordad med sanning, som jag borde, det är tyvärr ännu mycken falskhet i mitt hjärta; men jag känner en man, vars sida uppstacks med ett spjut - i den sidan allena är det hjärta, som är fullkomligt uppfyllt med sanningen. Den sidan är min sköld mot dina glödande pilar. Det är sant, och det är jämmerligt, att mina gärningar och min vandel ännu äro så skröpliga och ostadiga; men jag har sett en man med genomborrade händer och fötter - i de händerna äro mina goda gärningar, i de fötterna min goda vandel.

Om icke Kristi gärningar äro mina, så är jag evinnerligen förlorad. Det är sant och är min dagliga plåga, att jag ännu har så många onda tankar; men jag har sett ett heligt huvud med törnekrona - i det huvudet

äro mina goda tankar o. s. v. Jag ville så innerligen gärna, att min egen kristendom vore fullkomlig, jag har om ingenting så mycket bätt, som därom; men gäller det min salighet, då säger jag så: jag vill ingen annan rättfärdighet hava, än min Herre Kristi. Håller icke min kristendom provet, då håller min Herre Kristus. Därför är han mig ock kär, kostlig och outhärlig.

Se, så kunna vi med endast denna sköld möta och utsläcka »alla den ondes glödande pilar» och ännu i värsta fall sjunga för satan den trotsande visan:

**»Du skjuter väl på mig med mina synders lod,
Men jag skall möta dig med Kristi kropp och blod.»**

Ja, antingen på detta sätt, eller ock äro vi alla förlorade. Gud hjälpe alla kristna att sålunda »jämte allt detta bruka trons sköld» och så behålla segern!

Nu komma vi till ett stycke av vår vapenrustning, som är av den art och beskaffenhet, att den, som med något förstånd därom vill försöka att framställa det för människor, känner en viss gruvelse därför och ville helst gömma sig undan i en tyst vrå, för att endast bedja. Herre Gud, hjälp oss! Herre Gud, förbarma dig över våra arma, blinda och döda hjärtan! Ty detta stycke, nämligen salighetens hopp, är på en gång ett så härligt, viktigt och kraftigt vapen i all strid, och på samma gång så alldeles främmande för all människonatur, att ingen människa kan tillbörligen giva akt därpå. »Kött och blod fråga icke efter himmelriket», säger Luther, och så är det. Eller vad säger ditt hjärta?

Tror du verkligen, att all din sorg, även ditt allra värsta bekymmer, vad helst det än må vara, kan på stunden förskingras såsom stoft och förvandlas till stor fröjd, blott genom frälsningens hopp? Du känner, att ditt hjärta icke håller det så stort, ja, ofta håller det alldeles för ett intet. Och likväl är det sant, att om du får de andliga sinnena öppnade, till att förnimma det, som nu skall framställas - eller rättare: om ditt hjärta är mottagligt för trons och hoppets tröst, så skall din bittraste sorg, ditt djupaste bekymmer genast förskingras och vika för en hög, en obeskrivligt stor, en himmelsk glädje.

Detta stycke är det femte i vår vapenrustning och heter frälsningens hjälm. Aposteln säger: »Och tagen på eder frälsningens hjälm.» Vad frälsningens hjälm är, se vi av parallellstället, 1 Tess. 5:8, där det heter: »Med frälsningens hopp till hjälm.» Det är således frälsningens hopp, eller ett fast och levande hopp om den eviga saligheten i himmelen, som utgör vår hjälm. *Hjälmen*, eller stridshatten, var hos forntidens kämpar en metallbetäckning på huvudet, vilken således skyddade en mycket viktig del; ty ett enda svärdshugg på huvudet kunde genast medföra döden eller göra krigaren oduglig att vidare strida. Så viktig är ock vår andliga hjälm: borttag endast frälsningens hopp, och all andlig kraft är borta, allt Guds ord är utan vikt, människan ser nu blott »de ting, som synas», och duger då varken i görande eller lidande. Men likasom metallbetäckningen på krigarens huvud gjorde, att han med fördubblad dristighet ilade fram i striden och icke var så rädd för svärdshuggen, så gör ock ett fast och levande frälsningshopp, att man icke så noga ger akt på vad som kan möta oss här i tiden, utan att vi med enfaldigt öga blott se efter Herrens välbehag, emedan vi veta, att då striden är slut, vänta oss så härliga ting, att allt lidande är däremot alls intet att akta.

Men skall frälsningens hopp verkligen bliva oss en sådan hjälm och kraft i striden, så fordras här något annat än en hop ord och vackra tankar - här fordras ett djupt begrundande och verklig tro. Medan ännu solen skiner och allt går väl och vackert på vår väg, kan man lätt tala och sjunga även om himmelens salighet, men ock på samma tid allra minst behöva den trösten. Men bered dig på att andra tider komma, nämligen de onda, mörka dagar, då hela världen blir dig för trång, då ditt hjärta vill brista av obeskrivliga kval, så att du ville »uppgräva döden utur fördolda rum», då hela ditt livs sällhet är förspild, och du skulle förgås för den tanken, att du skulle helt upphöra att vara till.

Gör dig därför väl reda för detta stycke; undersök på det allvarligaste, om vi hava någon verklig och säker grund för vårt hopp, och bed Gud om hans helige Ande att få det djupt inskrivet i ditt innersta väsende, så att det blir din ledande huvudtanke genom hela livet. Ett visst och fast frälsningens hopp skall grunda i din själ den rätta levnadsvisheten i alla jordlivets skiften, en djup, orubblig tröst i alla bedrövelser, en gudomlig frid och kraft i alla strider och prövningar.

Men detta är icke ett ämne för vem som helst. Först kan det ju icke smaka annorlunda än såsom ljumt vatten i munnen för dem, som vilja hava sitt goda här, som äro »denna världens barn». »Himmelen! - vad? - himmelen! Nej, säg oss något om hälsa och glädje här» - så lyder det i deras hjärtan - »säg oss något om mat, kläder, ära, nöjen; himmelen - himmelen, den kommer väl på sin tid. Den behöva vi icke nu.» Men även ibland dem, som börjat söka det, som är ovan, och stå i Guds förbund, äro många ännu alldeles obekväma att känna värdet och kraften av frälsningens hopp, nämligen de, som icke ännu blivit mycket dödade - av jordelivet besvikna, sårade, nedslagna och tröttade - utan hava ännu varjehanda vackra planer och förhoppningar för detta livet. Men bered dig därpå, att, så framt du skall beredas för himmelen, det kommer andra tider, då du i hela den heliga skrift icke finner ljuvligare ord, än de som handla om en salig hädanfärd. Så sant du »tillhör Kristus», skall din gamla människa vara *korsfäst*, tillika med dess lustar och begärelser; och ett korsfäst liv är ett ängsligt, hängande liv, ett beständigt döende.

Vad glädje kan man bereda den, som hänger på korset? Ja, en tillfällig lindring och vila kan väl genom Guds nåd givas honom, såsom en ängel sändes även till Getsemane och styrkte Jesus, men denna lindring avbrytes snart av någon ny anstöt, värk och bitterhet, tårar och rop. Ju längre vi leva såsom kristna, desto mer besanna vi aposteln ord: »Om vi allenast i detta livet hava hoppet till Kristus, så äro vi de uslaste av alla människor. »Ju längre, desto mer besanna vi den gamla skriftens ord om hela detta livet: »Då det är som bäst, är det möda och fåfänglighet» (Ps. 90:10); och åter: »En usel och jämmerlig ting är med alla människors leverne, allt från moderlivet, intill dess de i jorden, allas vår moder, begravna varda. Här är alltid sorg, fruktan, väntan och på sistone döden; så väl när den, som i stor ära sitter, som när den ringaste på jorden. Här är alltid vrede, nit, vedermöda, ofrid och dödsfara» (Syraks bok 40:1-4).

Det skall mäktigt stärka ditt salighetshopp, om du väl betänker, att det djupa, oändliga sällhetsbegäret hos människan aldrig kan på denna jord tillfredsställas, och att hela detta livet är blott ett stort bedrägeri. Då den rikaste och lyckligaste konung i Israel hade under en lång och härlig levnad oupphörligt sökt efter sällhet uti allt vad på jorden kan givas, så stannade han slutligen i den nedslående erfarenheten, att allt var bedrägeri, allt fåfänglighet. Jorden har icke vad som kan göra den odödliga själen lycklig. Den, som får mest av hennes lycka och glädje, får alltid därjämte ett hjärta, som icke kan njuta därav; och så kommer därtill omsider den ledsamma tanken, att det skall snart vara slut med alltsammans.

Fåfänglighetens fåfänglighet, säger predikaren. *Allt är fåfänglighet*. Det är ganska märkvärdigt att se, vad den härlige konungen, Salomo, berättar om sig, huru allvarligt han hade sökt efter sällhet uti allt vad på jorden var, men alltid blivit nedslagen av dess bedräglighet. »Jag tänkte i mitt hjärta och sade», så berättar han: »Se, större och starkare är jag i vishet än alla, som varit före mig i Jerusalem, och mitt hjärta har mycket förnummit av vishet och kunskap. Och jag vände min håg till att förstå vad vishet är. – Och jag insåg, att visheten har samma företrädare för dårskapen, som ljuset har för mörkret. Den vise har sina ögon i sitt huvud, men dåren går i mörker; - och till att förstå vad oförnuft och dårskap är; och jag förstod, att även detta var ett farande efter vind. Ty där mycken vishet är, där är mycken oro, och den som ökar sin kunskap, han ökar sina kval. Jag sade i mitt hjärta: 'Välän, jag vill pröva dig med glädje; och gör du dig goda dagar! 'Men se, det var ock fåfänglighet.

Om löjet sade jag: 'Det är oförnuftigt', och om glädjen: 'Vad kan den göra? 'Jag beslöt i mitt hjärta att pläga min kropp med vin, under det att mitt hjärta skulle styra honom med vishet (jag började att söka min sällhet i nyttiga värv), och att hålla mig till dårskap, till dess jag lyckades inse vad som vore bäst för människors barn att göra. Jag företog mig stora arbeten, jag byggde mig hus, jag planterade mig vingårdar. Jag gjorde mig örtagårdar och parker, och jag planterade i dem allehanda frukt bärande träd. Jag gjorde mig dammar till att ur dem vattna den skog av träd, som växte upp. Jag köpte slavar och slavinnor och skaffade mig hemfödda trälar; även hade jag boskap, nötkreatur och får i större myckenhet än någon, som varit före mig i Jerusalem.

Jag samlade mig ock silver och guld och skatter från konungar och landskap; jag skaffade mig sångare och sångerskor, och vad som är för människors söner det käraste, gemål och gemåler; och intet, som mina ögon önskade, undandrog jag dem, och ingen glädje förnekade jag mitt hjärta; ty mitt hjärta hade glädje av allt mitt arbete, och detta var min vinst av allt mitt arbete. Och jag betraktade alla mina verk, som mina händer hade gjort, och det arbete, som jag hade nedlagt därpå, och se, det var alltsammans fåfänglighet och jagande efter vind, och ingen vinst var under solen. – Och jag sade i mitt hjärta: 'Såsom

det går dåren, så skall det ock gå mig; och vad har jag då av all min vishet? 'Och jag tänkte i mitt hjärta, att även detta är fåfänglighet.

Och jag vart led vid livet; ty illa behagade mig allt, som sker under solen, emedan allt är fåfänglighet och jagande efter vind. – Ty vad har människan av allt sitt arbete och av sitt hjärtas fikande, varmed hon besvärar sig under solen? Ty alla hennes dagar äro plågor, och hennes möda är grämelse. Icke ens om natten har hennes hjärta ro. Vad är arbetarens vinst av den möda, han gör sig? Att därtill intet kan läggas och intet tagas därifrån, och att Gud har så gjort för att man skall frukta honom» (Pred. kap. 1-3).

Dessa sista ord giva oss huvudlärdomen av alltsammans. »Gud har så gjort för att man skall frukta honom.» Det är *Gud*, som sörjer för, att vi icke skola finna vår sällhet här; och detta därför, att vi skola nödgas att söka vår sällhet i honom. Detta är huvudgrunden, varför ingen människa, åtminstone ingen, som skall beredas för himmelen, kan finna önskad glädje på jorden. Dessutom ligger ock grunden här till i den arten hos människohjärtat, att ju mer människan får vad hon önskar, desto mer fostras och växa begärelserna.

Härav kommer, att de, som få mest efter sitt hjärtas önskan, få ock mest okynniga hjärtan, anspråk, missnöje och alltid nya begärelser; så att, även i det blott naturliga, de äro lyckligast, som hava mera måttlig lycka. Men ännu tusenfalt lyckligare de, som sökt det eviga goda och till slut hava ett fast och levande »frälsningens hopp»!

Tänk, när livet på denna jord är sådant, att när den visaste, rikaste och härligaste konung på det trägnaste sökt att varda lycklig, han till slut utbrister: »Vad har människan av allt sitt arbete, och av sitt hjärtas fikande, varmed hon besvärar sig under solen? Ty alla hennes dagar äro plågor, och hennes möda är grämelse» - tänk då, vilken olycklig dårskap, människan är fången uti, när hon icke i tid låter säga sig detta och förvissar sig om den eviga lyckan! Tänk, huru det arma hjärtat sist hopkrymper av ousägliga kval, när det omsider ser, att det är slut med allt vad det sökt på jorden, och det nu har intet gott mer att vänta! O, Herre Gud! bevara våra barn och käraste vänner för ett så osaligt slut! Ja, fräls alla människor!

Men huru lyckliga äro icke de själar, som blivut uttagna från världen och nu söka det eviga! Vore du ock den olyckligaste på denna jord, du himmelsökande själ, du är likväl den lyckligaste; vore du den fattigaste, du är sannerligen den rikaste; vore du av alla föraktad och övergiven, du är likväl den ärofullaste, en Guds och änglars gunstling; ty snart är det slut med detta livet, och då skall det visa sig, att endast ett var lycka, nämligen att stå i Guds förbund. Vänd därför ditt öga endast till evighetens saliga mål. Snart kommer det, som skall komma, då Herren Kristus varder uppenbar och avlägger sin underliga regerings täckmantel; då det djupa fördöljandet skall hava en ände, då tron och trons prövningar, dunkel och motsägelser upphöra, och vi få se Herren, såsom han är. Då skola alla Guds dyra löften om den »sabbatsro, som står åter för Guds folk», uppfyllas.

Eller är det möjligt, att allt, som Gud från världens begynnelse talat därom, skall svika oss? Herren Gud öppne våra sinnen! När de tjocka otrosmolnen blott något litet skingras, kan man få en sådan visshet om Guds råd och avsikt med oss, att man är färdig att högljutt ropa av idel salighet ett oändligt: Lov och pris och tack och ära vare Gud evinnerligen! Eller vad säger Gud om oss människor? Vad äro vi för varelser? Varifrån äro vi komna? Vartill äro vi ämnade? Är det icke sant, att *Gud skapade människan till evigt liv* (Vish. 2: 23)? Vartill äro vi annars utrustade med dessa förmögenheter? Äro vi icke »Guds släkte», såsom redan den hedniske poeten förstod? Har icke Gud skapat allt vad på jorden är för människan?

Härav borde vi dock med ögonen se, vilka föremål vi äro för hans hjärta och tankar. Redan Guds allmänna kärlek förvissar mig, att han skall giva sina barn och vänner en evig salighet. Om Gud icke gäve oss det eviga livet, sedan vi trott därpå och sökt därefter, så vore han icke Gud - den eviga troheten och kärleken. Vi, som äro onda, hava dock så mycken kärlek, att om vi vore allsmäktiga, skulle vi skapa eviga himlar av obeskrivlig salighet åt våra barn och vänner.

Vore vi ock regenter, lika stora i rättfärdighet som i kärlek, så skulle vi lika förskräckligt straffa det godas fiender; men för våra barn och vänner, säger jag, skulle vi säkert skapa idel saliga himlar. När molnen något skingras, ser jag ingenting så visst, som att Gud skall i evighet förlusta sitt kärlekslågande hjärta med att göra sina barn och vänner mycket saliga -han som är lycklig att kunna skapa allt vad han

vill, att kunna skapa salighet så överflödande, som han skapat de omätliga haven fulla av böljande vattenmassor.

Men vi återkomma ideligen till den bönen: Herre Gud, öppna oss ögonen! Då behöva vi icke längre tala om det saliga hoppets visshet. Vi se ju redan himmelriket börjat på jorden. Eller vad betyder allt andligt Guds verk på jorden? Vartill skulle Gud giva oss sitt heliga ord - och giva sin ende Son i en blodig död, om icke för vår eviga salighet? Icke behövde vi Kristi försoningsdöd, för att kunna äta, dricka, förfärdiga kläder, bygga hus och sist bliva till intet. Icke har Gud givit oss sin Son till ett blodigt offer, för att förvärva oss blott något timligt gott. Då Gud i dagarnas begynnelse avskilde sabbaten, då han gav oss sitt ord och de heliga sakramenten, då han sände sin helige Ande av höjden, som verkar i människornas själar ett andligt rike på jorden, som trängt sig fram genom stormar av det hårdaste motstånd från allt vad i världen är - motstånd utifrån av smålek och förföljelse och inifrån av förnuftets mörker och köttets ondska - visst säger oss allt detta, att det finnes ett andligt rike, som åsyftar och förebådar ett evigt.

Fröjda dig därför, vem du än är, som tillhör eller åtminstone söker det andliga riket! Du går mot en värld av oändlig salighet. Allting skall fullbordas, som Herren Gud av begynnelsen lovat. Kristus säger, att han på den yttersta dagen skall få tilltala dem, som äro på hans högra sida: »Kommen, I min Faders välsignade, och tagen i besittning *det rike, som eder är tillrett från världens grundläggning*» (Matt. 25). Och på ett annat ställe säger han: »Då skola de rättfärdiga *skina såsom solen i sin Faders rike*» (kap. 13: 43); och då tillägger han: »Den som har öron till att höra, han höre.» Äro icke sådana Kristi ord en tillräcklig visshet? Eller kan Herren Kristus bedraga oss?

Är det icke visst, när han säger: »Den som övervinner, honom skall jag giva att äta av livets träd, som är i Guds paradis? Den som övervinner, han skall klädas i vita kläder; och jag skall bekänna hans namn inför min Fader och inför hans änglar. Ja, den som övervinner, honom vill jag göra till en pelare i min Guds tempel, och han skall aldrig mer utgå därutur; och jag skall skriva på honom min Guds namn och min Guds stads namn, det nya Jerusalems, och mitt nya namn.» Och åter: »Var trogen intill döden, så skall jag giva dig livets krona.»

Alla sådana Herren Kristi dyra ord måste väl ock vara gudomlig sanning, måste väl ock en gång fullbordas; eller är det möjligt, att Gud skulle ljuga? Skall det icke uppfyllas, vad Herren Gud visade Johannes, då han fick skåda de saligas härskara? - »Och se, en stor skara, som ingen kunde räkna, av alla folkslag och stammar och folk och tungomål, stående inför tronen och inför Lammet, klädda i vita fotsida kläder med palmer i sina händer. Och de ropade med hög röst och sade: Frälsningen är vår Guds, som sitter på tronen, och Lammets. Och alla änglarna stodo omkring tronen och omkring de äldste och de fyra djuren och nedföllö på sina ansikten inför tronen och tillbådo Gud och sade: Amen, lov och ära och vishet och tacksägelse och pris och makt och starkhet tillkomme vår Gud i evigheters evighet! Amen. Och en av de äldste svarade och sade till mig: Vilka äro dessa, som äro klädda i de vita fotsida kläderna, och varifrån hava de kommit? Och jag sade till honom: Herre, du vet det. Och han sade till mig: Dessa äro de, som komma ur den stora bedrövelsen; och de hava tvagit sina kläder och gjort dem vita i Lammets blod. Därför äro de inför Guds tron och tjäna honom dag och natt i hans tempel; och den, som sitter på tronen, skall bo över dem. De skola icke mer hungra eller törsta; icke heller skall solen eller någon hetta falla på dem; ty Lammet, som är mitt för tronen, skall vårda dem och leda dem till levande vattenkällor; och Gud skall avtorka alla tårar från deras ögon» (Uppb. 7).

Skall icke även detta en gång fullbordas? Gud förbarme sig över vårt olyckliga otrosmörker! Det skall allt uppfyllas, så sant Gud icke kan ljuga. »Himmelen och jorden skola förgås, men mina ord skola icke förgås.» - Och åter heter det: »Och Gud skall avtorka alla tårar från deras ögon; och döden skall icke vara mer; icke heller sorg, icke heller rop, icke heller värk varder mer; ty det första har gått till ända. »Då allt detta, som tillhör det första - det första tidskiftet, vår maskperiod på jorden - nämligen »tårar», »sorg», »rop», »värk» och »död», gått till ända, då skall det vara blott »glädje till fyllest, ljuvlighet på Guds högra hand evinnerligen.» »Då skall jag aldrig mer gråta, ängslas och lida av syndens makt i mig, av djävulens frestelser och anfäktningar eller av världens ondska, förakt, lögn och smädelse.

Tänk, vad detta är! Nu skall jag aldrig mer lida av syndiga tankar eller begärelser, utan varda alltid helig, ren, fri och andlig - nu skall i mitt hjärta gå vågor av oändliga salighetskänslor. Nu skall jag hava ett

sådant hjärta, som kan helt och fullkomligt älska Gud, ett hjärta, som icke känner någon större salighet, än i det heliga och underbara, som jag nu skådar och åtnjuter; nu skall jag aldrig mera behöva säga mig, att jag *bör* älska Gud, utan jag skall nu hava ett sådant hjärta, som icke *kan* annat, än älska honom och allt vad honom tillhör - likasom en varm älskare av sig själv har det hjärtat, att han älskar och har däri sin sällhet.

O, vilken salig tid, då synden icke mer låder vid oss! Vi skola icke mer kämpa med detta upproriska hjärta, som nu beständigt vill föra oss ifrån Gud; icke mer förtryckas av det djupa fördärvet, av någon tröghet, kallsinnighet, eller av vrede, eller av otålighet, eller av stolthet, eller av skygghet för Kristi bekännande. Intet stapplande, intet Andens bedrövande, inga syndiga ord eller gärningar skola mer kränka vårt samvete. Vi skola nu vila ut från allt detta för evigt. Vidare: vi skola icke mer känna något tvivel på Guds kärlek. Vi skola icke mer bruka sådana ord som dessa: »Huru skall jag veta, att mitt hjärta är uppriktigt inför Gud? att min omvändelse är sann, att min tro är levande? Jag fruktar, att allt, vad jag gör, är skrymteri, att Gud är vred på mig» o. s. v.

Nej, allt detta tillhör det första eller jordelivet. Allt detta skall nu vändas i lov. Vi skola aldrig mer frukta något Guds misshag; ingen hjärtevärk, intet helvete skall mer blandas med himmelen. Här händer det ofta, att de trogna känna Guds vredes »svallande böljor gå över dem» (Ps. 42), men då detta första gått till ända, skola de fullkomligt »smaka och se, att Herren är god», och nu höra hans tilltal: »I vredesmod gömde jag mitt ansikte en liten tid för dig, men med evig nåd vill jag förbarma mig över dig» (Jes. 54).

Vi säga än en gång: Tänk vilken salig sabbatsro och vila, när vi icke mer skola känna köttets och djävulens frestelser! Vilken smärta är det icke för en kristen att känna blott *frestelsen* till allt ont: än dessa hemska och hädiska tankar om Gud, om Kristus, om vissa heliga sanningar; än åter frestelser att vända sig till de närvarande tingen, att leka med syndens lockmat, att söka någon glädje i köttets lustar, vilka äro färdiga att som krut fatta eld, så snart en gnista faller däri! Vi sväva här i beständig fara.

Varje sinne, varje lem hos oss, varje skapad varelse kan bliva oss till frestelse. Vi kunna knappt öppna ögonen utan att avundas dem, som äro över oss, eller förakta de ringare. Huru snart förgå vi oss icke med tungan, och i synnerhet med hjärtat! Hava vi ett skarpt förstånd, huru snart uppblåsas vi icke! Äro vi befallande, huru snart missbruka vi icke vår makt! Äro vi underordnade, huru snart knota vi icke över andras företräden och tadla dem! Sådana hjärtan dragas vi med nu. Tänk, då vi bliva alldeles fria från allt detta onda! Och detta allt för evigt, för evigt - »ty det första har gått till ända».

Men allt detta är nu talat »såsom av ett barn» (1 Kor. 13:11-12), och blott om *det onda*, vi skola undkomma. Ty av detta onda hava vi erfarenhet. Men vem kan väl säga något värdigt om *det goda*, vi skola erhålla? Det är, »vad intet öga har sett, och intet öra hört och vad i ingen människas hjärta har uppstigit». Betänk allenast, när den allsmäktige Guden företager sig att riktigt glädja sina hemkomna barn, vad han då kan göra! Han kan skapa oändlig salighet.

Han kan, om så fordrades, blott skapa sådana hjärtan uti oss, som av sig själva *känna* en utesäglig fröjd. Vi erfara ju ofta, huru sorg och glädje endast bero av själva hjärtats stämning, så att ett glatt hjärta fröjdas utan synnerlig anledning. Tänk då, när först alla omständigheter äro de allra saligaste, och så därjämte hjärtat är friskt, glatt, ja, så fröjdedrucket, som den allsmäktige Skaparen kan göra det! Vi förstå, att när blott den tid kommer, att Gud *vill* göra salighet, då *kan* han göra utesägliga ting; och för det andra, att han, som är själva kärleken, nu även måste vilja det - då vi, som äro onda, ändock kunde vilja skapa himlar. O Gud, fördriv det tjocka mörkret i vår själ. Vi hava ju utesägliga ting att vänta, så sant du själv har sagt det.

Måtte vi nu, efter apostelns förmaning, *taga* och beständigt bära, denna *frälsningens hjälm*! Känner du icke, att om du trodde och betänkte allt detta, som Gud lovat oss, det skulle bevärma ditt hjärta med en hög, himmelsk frid och kraft i alla möjliga strider och prövningar? Känner du icke, att det är så övermåttan stort, över allt vad någonsin kan nämnas eller tänkas, att alla de bittraste erfarenheter, som på denna jord kunna drabba oss, äro häremot knappt såsom en droppe mot vida havet? Om du finge endast en timme i himmelen se och smaka dess salighet, skulle du gärna vilja gå i tusende år under det svåraste martyrskap, för att till slut få en sådan salighet.

Låt då denna salighet alltid stå för ditt öga och vara dig större, än allt vad på jorden är, ja, t.o.m. större, än allt vad du själv gör eller bör göra i Kristi efterföljelse, såsom Guds gåva alltid måste aktas större, än våra gärningar. Många kristna, som förstå att skämmas för jordisk omsorg, kunna däremot helt fritt försänka sig i sitt eget görande, såsom om detta dock vore det största. Nu, att akta på sina plikter och ångra sina synder är väl nödigt; men då vi jämföra vårt görande, våra plikter och synder med Guds gåva av det eviga livet, då blir jämförelsen sådan, att vi kunna säga:

Allt är ett intet mot det, att tiden går, att vi komma till målet för vår resa. Måtte blott tiden ila och det eviga livets gåva uppenbaras! Vi vilja med allt allvar fara efter det goda och döda synden; men emot denna Guds gåva är allt detta smått och ringa.

Vi böra vara så sinnade, som ett gott barn, vilket i många år varit borta i ett främmande land på andra sidan om ett världshav och nu skall få komma hem och se sina innerligt älskade föräldrar och syskon. Under den långa sjöresan bör den unge mannen väl sysselsätta sig med några nyttiga göromål och må gärna bestraffa sig för lättja och försummelse; men han glömmer icke, att huru helst därmed går, så ilar dock fartyget framåt mot det kära hemmet, ja, även då han sover under natten; resans mål nalkas likväl allt närmare och närmare. Och däråt gläder han sig. Så böra ock vi göra.

Då vi blivit Guds barn och leva i hans nåd, så äro vi varje stund på resan mot det saliga målet, det må gå bättre eller sämre med vårt görande - »Guds gåva är det eviga livet» - och även när vi icke tänka därpå, även under nattens sömn, ila vi allt närmare mot det härliga målet. Däråt skola vi glädja oss.

Då Salomo genom all livets bedräglighet kom blott till det beslutet, under denna sin otrostid, att ingenting var bättre, än att »äta och dricka och göra sig goda dagar med sitt arbete» - ty han visste nu icke, »om människobarnens ande stiger uppåt» (Pred. 3: 21) - bör däremot en kristen, som lever i det saliga hoppet på den härlighet, Gud skall giva, mycket mer leva nöjd och glad, men icke blott i mat och dryck eller »med sitt arbete», utan i trons och hoppets salighet: först i trons, d. ä. i Guds vänskap och försorg, såsom ett gott och lyckligt barn; och sedan i hoppets glädje över den salighet, som väntar oss. Många kristna begå däruti svåra fel, att de hava en orolig omsorg om mångahanda småsaker, då de skulle tvärt om leva uti ett lyckligt barns orubbliga frid, vetande, att Gud vår Fader sörjer för allt, då vi äro hans barn. Tänk, tänk, då han sörjer för varje fågel och varje grässtrå på marken (Matt. 6: 25-31) - och vi äro ju mer värda än många sparvar.

Sedan skulle de ock leva i denna evighetsglädje, att huru helst denna tid är, den är dock blott en resa till ett bättre fädernesland, det himmelska. Huru helst väglaget och värdshuset är, så tager det allt snarligen slut; vi ila likväl alla stunder mot himmelens saliga mål, så sant Gud har sagt det. Gud skall icke gäcka dig. Var helt säker därpå, att så sant du kommit till Jesus och med någon, åtminstone hungrande tro, hänger vid honom, så äger du redan det eviga livet och ilar alla stunder emot dess hemland. Gud skall icke gäcka dig; gör det blott icke själv, genom att bosätta dig på vägen och upphöra att fara efter evinnerligt liv.

Men om Kristus är ditt liv, ditt livsbehov, din mat i tiden, då stannar du ock hos honom i evigheten. Behåll detta levande för din själ, så skall det beständigt stärka och liva dig i löpandet på vädjobanan, i kärlek och tålamod. Hav alltid Abrahams sinne, om vilken det står skrivet: »Genom tron vistades han såsom främling i löftets land, såsom ett främmande land, och bodde i tält med Isak och Jakob, medarvingarne till samma löfte. Ty han väntade på en stad, som har grundvalar, vilkens byggmästare och skapare Gud är» (Heb. 11). Se, detta är det rätta sinnet hos Kristi stridsmän.

Ty icke vilja de på jorden hårt sig rota,
Ej få de för sin Far slå fasta pålar ned.
De leva som i tjäll, men utan till att knota,
Så är den stridande församlings sed.
Resfärdig hem till Gud, besegrad av Guds And,
Den står vart ögonblick och skall då icke stranda.

Vi gå nu till det sista stycket av vår vapenrustning. Detta är svärdet. Aposteln säger: »och Andens svärd, som är Guds ord. »Om detta kunna vi nu tala helt kort; ty det är endels förut betraktat, då vi sågo, huru Herren Kristus i frestelserna av satan endast med detta skarpa svärdet: »Det står skrivet», så hårt slog fienden, att han alldeles nederlades och måste vika. Guds ord blir ofta i skriften kallat ett svärd och ett »skarpt tveeggat svärd», såsom det så målande framställs i Uppb. 1:16: »Och från hans mun utgick ett skarpt tveeggat svärd.»

Bilden av ett svärd är mycket passande för Guds ord; ty såsom ett svärd är gjort av ett starkt och hårt ämne, nämligen järn och stål; så är ock Guds ord det mest fasta och oföränderliga, som finnes, så att, då himmelen och jorden förgås, icke den minsta bokstav eller en enda prick av Guds ord skall förgås, d. ä. vad Gud talat måste alltid till minsta punkt bliva sant och fullbordas. Och såsom ett svärd är skarpt och genomtränger kroppar, så är ock Guds ord, såsom i Hebr. 4:12 står, »levande och kraftigt och skarpare än något tveeggat svärd och går igenom, till dess det åtskiljer själ och ande, leder och märm» etc. Men aposteln kallar det »Andens svärd», icke blott därför att Guds ord är genom Guds Ande ingivet och talat, utan i synnerhet därför, att det är det enda svärd, som duger i andlig strid; såsom ock aposteln på annat ställe säger: »Våra stridsvapen äro icke köttsliga, utan mäktiga inför Gud att nedslå fästen» etc. (2 Kor. 10:4).

Härav skola vi ock lära att i frestelser av satan icke bitas med honom medelst blott egna tankar och ord; ty mot honom förmå dessa alls intet. Men däremot är ingenting väldigare i all andlig strid, än då jag kan säga: »Det och det har Gud sagt. Och det Gud själv sagt måste evinnerligen gälla, om ock tusende världar sade däremot.» O, vilken triumferande segerkraft ligger icke i Guds fasta ord! Kommer djävulen och vill göra t.ex. mitt salighetshopp ovisst, så sätter jag mot honom Guds fasta ord och löften, sägande: »Ja, om Gud kan ljuga, då kan mitt hopp komma på skam; men då vill jag ock vara bedragen.»

Kommer fienden och vill ingiva mig säkerhet, att en syndaövning icke skall vara farlig, då hugger jag till med samma svärd och säger: »Han som gör synden, han är av djävulen.» Har Gud i alla tider varnat för synd, då kan det icke vara säkert och utan fara att öva henne. Kommer djävulen och vill bringa mig i förtvivlan för mina synders skull, då vill jag möta honom med dessa starka svärdshuggen: »Så sant jag lever, säger Herren, Herren: Jag har ingen lust till den ogudaktiges död, utan därtill att han omvänder sig från sina vägar och lever (Hes. 18 och 33). Om vi bekänna våra synder, så är Gud trofast och rättfärdig, så att han förlåter oss synderna» o. s. v. På detta sätt skola vi alltid med Guds ord tillbakaslå fienden.

Men likasom vi sålunda använda svärdet till att värja oss själva för satan, så skola vi ock använda det till att försvara sanningen, att nedslå alla villfarelser. Vi se, att Kristus och apostlarne icke hava lämnat villfarelserna i fred, utan allvarligt kämpat emot dem, såsom Matt. 5:e kap. och nästan alla Pauli epistlar visa. Till slut skola vi ock använda Andens svärd till att göra erövringar för Kristi rike, till att nedslå de fästen eller avhugga de band, i vilka satan håller själar fångslade. Än är det okunnighetens och säkerhetens band, än är det otrons och förtvivlans. Här kunna vi då få tjäna själar med Guds ord, varom Luther säger: »Allt detta sker förnämligast, då man uppenbarligen driver ordet på predikstolen; sedan ock, när var och en kristen för sig själv eller med andra hör, sjunger, läser, talar och betraktar det. Ty om man rent och klart predikar Guds ord, med flit och allvar läser det och tänker därpå, så har det en gudomlig kraft att frälsa själar och förstöra djävulens verk.» Det uppenbarar hans lögn och skalkaktighet, varmed han vill bedraga människorna och föra dem i falsk förtröstan och vantro eller ock i svårmodighet och förtvivlan; och det förer själarna till Herren Kristus, genom vilken de bliva frälsta från djävulens rike.

Så tillgår det, att man med Guds ord försvagar och förstör satans välde, lögn, villfarelse och synd. Gud give alla kristna sin nåd att med flit och trohet använda även detta vapen! Och härmed vilja vi nu sluta våra betraktelser över de kristnas fältliv och deras vapenrustning. Vi hava väl märkt, att vi hava en fruktansvärd fiende mot oss och en farlig ställning på jorden, så att ock »den rättfärdige varder med möda frälst». Men vi hava också sett, att vi därjämte hava en förträfflig vapenrustning och en mycket mäktig konung i spetsen, så att vi icke behöva förtvivla. Det enda, som nu är nödigt, är, att vi icke blott läsa, höra och förstå detta, utan ock med lydaktighet verkligen ikläda oss dessa vapen och använda dem.

Då skola vi visserligen ändå få känna stor svaghet, kamp och räddhåga, såsom i ett krig plägar tillgå; men vi hava ett visst och fast löfte, att vi dock icke skola helt förgås, utan till slut frälsas, om ock såsom genom eld.

Ty vi ska icke glömma, vad från början sades, att det är i *Guds starkhets makt*, vi ska vara starka, d. ä. att segern egentligen icke beror av *vår*, utan av *Guds starkhet*. Det är *Guds starkhet* och *trofasthet*, som gör, att *ingen enda kan förgås, som fortfar att anlita honom*. Därför har ock aposteln slutat med att blott visa oss till Herren Gud, då han tillägger: »Under all åkallan och bön, i Anden alltid bedjande.» Märk vad det betyder, att aposteln icke gjort bönen till något särskilt vapen, utan så här endast efteråt tillägger: under all åkallan och bön.

Därmed har han velat låta förstå, att bönen och Guds hjälp skulle fordras till alla vapnens bruk. Bönen är den luft, i vilken hela striden måste föras - bönen är de kämpandes andedräkt, förutan vilken ingen kraft, intet liv kan tänkas. Märk, huru aposteln börjar och slutar med att ställa allt på Gud. Han börjar med att tala om »Guds starkhets makt» och slutar med att hänvisa till »åkallan och bön». Och så är det: den bästa rustning är fåfång, om Gud tager sin Ande ifrån dig. Du måste tigga om varje nådesmula hos Gud, när du vill bruka dessa vapen. Vill du omgjorda dina länder med sanning, så måste du tigga och bedja om »sanningens Ande», annars är du snart bedragen. Vill du vara klädd i rättfärdighetens pansar, då måste du visst bedja Gud, som allena »verkar både vilja och gärning för sitt välbehags skull». Skola dina fötter vara skodda med fridens evangelii färdighet; eller skall du kunna hålla trons sköld mot alla »den ondes glödande pilar» - o, huru du måste om allt detta bedja!

Likaså för att hava någon verklig kraft av frälsningens hjälm och Andens svärd; till allting fordras bön - och all slags bön, såsom texten här antyder, både enskild och med andra, både i tysta suckar och i uttrycklig åkallan, alltid åberopande det dyra namnet, som allena gäller för Gud, och i vilket allena alla böner varda hörda. *Därför vakande med all ihärdighet och bön för alla heliga*. Hava vi förstått, vilken fiende vi hava, då skola vi icke sova i säkerhet, utan från alla sidor vänta oss djävulens ränker, och därför alla dagar åkalla Herren och vara rustade med vapnen. Detta är den rätta vaksamheten, vartill ock Herren Kristus så hult förmanade: »Vaken och bedjen, att I icke mån komma i frestelse» - vartill han på annat ställe bifogar: »Men vad jag säger till eder, det säger jag till alla: Vaka!»

Och då vi se hela Guds församling utsatt för samma strider och faror, som vi själva kämpa med, låtom oss icke förgäta aposteln förmaning till bön för alla heliga, och synnerligen för evangeliets vittnen - såsom han tillägger: »och för mig» etc. Då även den store aposteln behövde förbön, då kunna vi lätt räkna ut, huru väl den skall behövas för oss, svaga och sömniga kristna. Låtom oss då icke gå bort och förgäta dessa viktiga plikter, utan verkligen öva dessa stycken: flitigt vaka, bedja och använda vapnen! Ja, måtte alla troende i denna tid flitigt bedja för sig själva och för allt Guds Israel!

Hjälp oss, hjälp oss härtill, du trofaste och mäktige Frälsare, för ditt namns skull, att vi måtte lyckligen komma igenom alla faror och strider på denna jord och sist få hos dig, vad du lovat den, som övervinner! Hör oss, för ditt namns skull, o Jesus! Amen.

— C-O Rosenius

(Artonde årgången, år 1859)

© Pietisten 2020

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikes tillväxt.

www.pietisten.com